

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-huszasos petit sor egyszer 20 fl.
minden következőnél 16 fl.
Nyitott petit sor 40 fl.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1939.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, január 12.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Békekötés.
Kereskedők nagygyűlése.
A délszlavizsági földrengés.
Az Aradi Keszino ünnepe.
Rablók a bányapénztárban.
Thokszos bűntény az aradi vonaton.
Barth Lajos Steinhelléknél.
A „Ne temere” Arad közgyűlése.
Minisleri döntés a sóhivatal és raktár ügyében.
Az első udvari bál.
Kolduló ügyvéd.
Szendrey az sírhágban.
Rajtélyes gyermekrabló.
Egy valópör titkai.
Az operaházi asztrájk.
Tárca: Az utca művészete.

Békekötés.

Fordulat a balkáni bonyodalomban.

Arad, január 11.

Szép októberi őszi napok jártak, mikor első Ferenc Józsefnek egy váratlan kézírata felforgatta Európa békéjét. Bosznianak és Hercegovinának, a szultán fennhatósága alatt álló két tartománynak a monarchiába való bekebelezését jelentette ez a legfelsőbb kézirat. Hirtelen jött az annekszió: Aerenthalnak sikerült azt mint fait accomplit a külföld elé állítani, a külföld pedig, ha prüsskölhett is a meglepetés miatt, változtatni rajta nem tudott. A bekebelezett tartományokat erős katonaság szállta meg, Németország azonnal mellénk állott, a többi országok diplomáciája is nem, vagy

csak alig mert tiltakozni a történetek ellen.

A magát károsodottnak hitt Törökország mégis külföldi segítség után nézett. Először a kis Szerbia és a még kisebb Montenegró ajánlák fel harcias hangon a véd- és dicsőövetséget. Azután Anglia állott alattomos módon a szultán mellé és szította ellenünk a gyűlölséget. Boszporusz csodaszép partjain és a Fekete-tenger mentén angol buzdításra indult meg a bojkott az osztrák és a magyar áruk ellen. Fegyveres harcot nem mertek kezdeni, mert féltek Németország közbelépésétől és egy nagy európai háború kitörésétől, gazdasági harcot kezdtek hát és azzal akartak kárpótlást kiesikarni a monarchiától.

A gazdasági harcnak eredménye lett. Megkezdődtek a diplomáciai tárgyalások, a jegyzékváltások, nagyköveti utasítások és sűrűn ment az izenet Konstantinápolyból az osztrák eszászárvarosba és Bécsből a fényes portába. Törökország kártérítést követelt a monarchiától az elvesztett tartományokért. Aerenthal azzal válaszolt, hogy a monarchia kártérítést nem adhat, mert Bosznia és Hercegovina csak névleges tulajdona volt a szultánnak. A tárgyalások itt megakadtak. Már-már visszahívták konstantinápolyi nagykövetünket, mikor azonban a török parlament megnyitása után a helyzet jobbra fordult, a tárgyalások eredményre vezettek és a mai táviratunk

szerint a Törökországgal való béke megkötöttnek tekinthető.

Ezek az alább következő táviratok elmondják a megegyezés feltételeit is. Legfontosabb közülrök az, hogy a monarchia két és fél millió török fontot fizet Törökországnak. Fizeti pedig ezt az annektált tartományokban levő állami javak megváltása címén. Ez minden esetre szebben hangzik, mintha kárpótlás címén fizetné ugyanezt, de azért a dolgok lényegén édes-keveset változtat. Valamivel kevesebb ez, mint amennyit Törökország az első tárgyalások idején tőlünk követelt, de mégis sok ahhoz képest, hogy mi tulajdonképpen olyan valamiért fizetünk, ami a miénk volt.

A közös diplomácia tehát semmiképpen sem dicselkedhet el ezzel a békekötéssel. Eredeti álláspontjából, mely pénzbeli kárpótlásról hallani sem akart, engednie kellett és csupán annyit ér el, hogy lealkudta a megalázó „kárpótlás” kifejezést és egy szebb címen fizeti a milliókat. Ennek fejében természetesen a törökországi bojkott is véget ért és a szultán birodalma teljesen kibékül a dunaparti monarchiával.

Ennek a békének, ha meg is fizetjük azt, tagadhatatlanul nagy lesz az előnye a monarchiára. Ameddig Törökország velünk harcban volt, addig mindig tartanunk kellett attól, hogy Angliát, a félhold legújabb barátját, szemben találjuk magunkkal egy

Az utca művészete.

Itta és a Kölcsey-egyesület pénteki zsúrján felolvasa
Jankó Gyula.

A fával nyugaton mindenütt akadunk bolygó bonfitársainkra. Nagy köröket futunk be: fenn Berlin, Hamburg szélső pontokkal; kalandosabb lelketűek elmerészkednek Norvégiába is. Ez különben elég nobilis tura, hiszen a német császár is arra járogat. A másik megszokott kör főbb állomásai: München, Páris — ez már bohémebb ízű megnyilatkozás. Azután sokan vándorolnak Schweiz, Olaszország felé, ez a poeták és ifjú lelkek útja. Ehez a legfontosabb kellék a jó gyomor. Ritkább utirány a forróvérukt eldorádjá, a csillogó, pompázó kelet: Konstantinápoly és Kairó. Üdülni, szórakozni, tanulni vagyunk — de talán nem mindig ez a főcél, s bevallhatnánk legalább önmagunknak, hogy mindebben a hiúság nem utolsó szerepet játszik. Hisz oly jól esik eldicselkedni 10-15 kialakult hírességi város nevére, melyekben esetleg a Bedeckerben felsorolt összes nevezetességein — tudatosan mondom így, mert nem mindig egyszersmind szépségein — végig gyönyörködtünk, de valójában mindnyájan fáradtan robotoltunk.

Nem merünk magunk előtt sem őszinték lenni, s csak ritkán akadunk egyszerű lelketű, vagy bátor, vagy nem tudom én — milyen egyénekre, kik nagy ráradással, nagy pénzzel és jó művészettel megcsinált kiállítást, pár szóval elintéznék. Ezeknek az idén Münchenben,

Stuttgartban, Darmstadtban rendezett kiállításuk — mind nem értek egy hajtó fát sem. Ez esetben igazán kár volt a drága uti költséget kidobni; itthon is nyílik alkalom művészi termékek lecsapolására, mert majd mindennap nyílik meg képkiallítás például Aradon. A komoly tudásvágy az ut rendszeres előkészítésére készlet. Ut könyvekből följegyezzük az összes nevezetességeket, s utunk közben lelkiismeret furdalást érzünk, ha valamit a program pontjaiból ki kellett hagynunk. Gyakran szűzesztő alatt állunk a szinte minden kritika nélkül szívjuk fel mit a Bedecker hivatásához híven szépek tart, — pedig ezek a könyvek jó részükben reklám céljait szolgálják.

Mindig emlémben marad, hogy hasonló studium után, végsőig feleslegzett várakozásom mennyire csalódott, mikor a híres kisebb nürnbergi kutszobrokat megláttam. Az ily nyomtatott program kereten kívül sok művészi súlyra értékesebb dolgokat fedezhetünk fel, — a mik a sablon műzeális nevezetességek közben üdítő szórakozásul szolgálnak.

Más, célravezetőbb eljárást kellene felfedeznünk utunk előkészítésére, s talán a látni tudás megtanulása volna legfontosabb uti podgyásunk. Szerénytelenség, ha kijelentem, hogy a látni-tudás fejlesztésére szolgálhatnék egy pár gyakorlati tanácsal, de képtelen vagyok azokat felolvasásom 15 perces keretébe szorítani. Rendes iskola kellene különben erre. Berlinben már vannak ilyenek, s a németek rohamos fejlődése igazolja, hogy a művészi

látást mint eszközt, kulturharcok megívásában nem utolsónak tartják.

Utunk praktikus előkészítésében jó tanácsaim ilyen formán hangzanának: nézegessük figyelemmel a felkeresendő város térképét, s ha azon az alaprajzot görbe-görbe utcák szántják keresztül-kasul, s esetleg erődítéseknek, vár sáncainak nyomaira bukkanunk, úgy ez a város bizonyára érdemes érdeklődésünkre s ha látni tudunk, utólag nem kell pénzünket s fáradságunkat sajnálnunk.

Ideálja eme zerguzos típusnak Nürnberg; ennek ellenkező véglete Turin. Itt azután gyönyörűségünk telhetik a csupa nyílegyenes, egymást derékszög alatt keresztező utcákban; ez az alaprajz a mérnöki érzéklem remekműve. Pedig ennek a városépítő rendszernek tervezése még sem lehet olyan nagy tudomány — ilyesféle rendszer szerint ültetik be a szőlőket; s valami nagy ügyizalom nem szükséges két pontnak egyenes vonallal való összekötéséhez. De hát a szabályozott utca nem mindenütt a világon egyenes s nem művészi gyönyör nyílegyenes utcák kihasítása.

Paradoxonnak látszik, de ki kell jelentenem, hogy nem mindig szép az egyenes utca, sőt nagyon ritka esetben szép és igen ritka esetben praktikus.

A gyakorlati kísérletet magunk igen sokszor elvégeztük. Budapest Andrássy-utjának csak egy harmadát végig járva, végre unatkozunk s szellemileg, testileg kifáradunk, dicsára, hogy egyidőig a csillagcs, pompa lekötő figyel-

balkáni háború esetében. De tartanunk kellett attól is, hogy a henegeő Szerbia is megnyeri szövetségesül Törökországot és vele Angliát s akkor igazán egy európai háború minden rettenetessége fenyegetett volna. De ha most kibékülünk a szultán birodalmával, Szerbia és uszályhordozója, a kis Montenegró, egyedül maradnak a nagy Balkánon és harei kedvüket legfeljebb egy-egy trónörökös megnyilatkozásban önthetik ki.

Ezért jelenti a Törökországgal való béke a balkáni békét. Békéjét a háborútól való örökös rettegésben élt Ausztriának és Magyarországnak, de békéjét és felvirágzását az új török alkotmányos birodalomnak is, mely végre hozzáláthat a török reneszánsz megteremtéséhez.

A békekötésről szóló részletes tudósításunk a következő:

A monarchia békeajánlata.

Konstantinápolyból jelentik: Pallavicini örgróf osztrák és magyar nagykövet a Bejram-ünnepek elmúlása után a tárgyalást a nagyvezérrel ismét megkezdte és az új instrukciók alapján kiállt basának a következő proposíciókat tette:

Ausztria és Magyarország föntartja proposícióját egy kereskedelmi szerződés megkötését illetően, amire nézve előre megadja beleegyezését a török vámoknak 11 százalékról 15 százalékra való emeléséhez és bizonyos monopóliumok bevezetéséhez. Vonatkozással Törökországnak arra az ismételt hangzottatott kívánságára, hogy a Bosznián való szuverenitási jogainak megszüntetéséért pénzügyi kárpótlást kapjon, Ausztria és Magyarország külügyi kormánya e kívánságnak annyiban felel meg, hogy késznek nyilatkozik a török kormánynak a Boszniában és Hercegovinában lévő volt török állami javak ellenértékéül két és fél millió török fontnyi összeget följárulni. Minthogy azonban nem egészen világos, vajjon ottomán állami tulajdonról, vagy a két tartomány tulajdonáról van-e szó, a közös kormány ajánlatát annak föltételezésével teszi meg, hogy e jogi

kérdés hivatalosan, esetleg választott bírósági ítélet által állapíttassék meg.

A ajánlat hatása.

Pallavicini örgróf nagykövetnek tegnapi kijelentése, hogy Ausztria-Magyarország a török államnak Boszniában volt uradalmáért 2 és fél millió fontot fizet, igen jó benyomást gyakorolt a portára. A nagyvezér az ajánlatot ma előterjesztette a minisztertanácsnak és megígérte, hogy holnap vagy holnapután át fogja adni a választ, mire a javaslatok alapján meg fogják kezdeni a formális tárgyalásokat. A porta eleinte nagyobb összeg elérését akartja, de azazal a kijelentéssel szemben, hogy ez az összeg maximumot jelent, ettől elállottak, mert nagyobb súlyt fektettek arra, hogy a függő kérdést gyorsan elintézzék és az Ausztria-Magyarországgal való barátságos viszony újra felvételtesse. Ez a tekintet, úgy látszik, győzni fog és az ajánlat elfogadását fogják elhatározni. Mértékadó diplomáciai körökben, melyek a Balkán krízisének békés megoldására törekcsenek, Ausztria-Magyarország ezen lépését nagy tetszéssel fogadják. Ezek a körök abban a véleményben vannak, hogy most már a portával való teljes megegyezés várható.

Párisból jelentik: A Temps Ausztria-Magyarország ajánlatára a következőket mondja: Az Ausztria-Magyarország és Törökország közötti megegyezésre vonatkozólag egy fontos lépés történt, melyet mindenki örömmel üdvözölhet. A béke érdeke egy ilyen megegyezés által figyelemreméltó eredménnyel fog gazdagodni. Ausztria-Magyarország tekintélye nem fog esorbat szenvedni, ha Törökországgal szemben nagyvlelkű eljárást fog követni. Törökországnak minden oka meg van arra, hogy ezen transzaksió által megszabaduljon azon nehézségektől, melyek multját érthetővé teszik. Kíváncsinos, hogy Törökország megértse, hogy új törekvéseivel maradandó és békés nemzetközi helyzetet terem.

Konstantinápolyból jelentik: Portai híradás szerint a nagyvezér expozéját nem holnap, hanem csak esütörtökön fogja tartani. A kamarát erről értesítették. Ezt a határozatot kétségtelenül Pallavicini örgróf nagykövetnek Ausztria-Magyarország ajánlatára vonatkozó

tegnapi kijelentése következtében hozták, amely ajánlatról a mai minisztertanács tanácskozott, anélkül, hogy mint tervezve volt, az expozé utolsó felülvizsgálatával foglalkozott volna, melyet most már valószínűleg át fognak dolgozni. Londonból táviratozzák: Az összes újságok kedvezően ítélik meg a helyzetet, amelytől az annexió kérdésének teljes megoldását remélik. Törökország meg fogja kísérelni, hogy a 2 és fél millió helyett 3 vagy némely verzió szerint 4 millió török fontot kapjon.

A porta véleménye.

Konstantinápolyból jelentik: Tevesik basá külügyminiszter kijelentette egy újságíró előtt, hogy nem igaz néhány török újságnak az a híre, hogy a porta Ausztria-Magyarország ajánlatát visszautasította volna. A minisztertanács még nem döntött ebben a kérdésben. Tevesik még hozzáteszi, hogy bizton reméli a megegyezés létrejöttét.

Berlinből jelentik: A minisztertanács Ausztria-Magyarország ajánlatát kedvezőnek találta nem annyira az összeg nagyságáért, mint inkább azért a reményért, hogy megmutatták a kivezető utat a veszedelmes és hosszú konfliktus elintézésére, mely Törökország minden erejét lekötötte. A parlament minden valószínűség szerint jóváhagyja a megegyezést.

Az egyezmény megkötése.

Konstantinápolyból jelentik: A leg-határozottabb alakban a hír jár, hogy Ausztria-Magyarország és Törökország közt az egyezséget holnap aláírják.

Párisból táviratozzák: A Tempsnak jelentik Konstantinápolyból: Ausztria-Magyarország és Törökország megegyeztek a kárpótlás dolgában.

Konstantinápolyi távirat jelenti: Azt hiszik, hogy Pallavicini örgróf holnap alá fogja írni a közös egyetértéssel megállapított kárpótlásról szóló jegyzőkönyvet.

A megijedt Szerbia.

Belgrádból táviratozzák: Tegnap a király elnöklése alatt minisztertanács volt, melyen Szerbia magatartását tárgyalták arra az esetre, ha Ausztria-Magyarország és Törökország között létrejön az egyezés. Elhatározták, hogy Novakovicot újból Konstantinápolyba küldik,

maunket. A sűrűn ismétlődő, egyformán erős hatás azonban kimerít. Azután technikai kellemetlenségek is fellépnek s akadályoznak járunkban, így egyoldalú tolongás, a kocsijárón a permanens löverseny és hasonló gyönyörűségek. Ezzel szemben a belváros utcáin kétszer oly hosszú utat megteszünk, kényelmesen, nyugodt szemlélődéssel szórakozva, nem izgat autó, villanyos s hasonló modern akadály a félelem érzetét nem ébresztik fel. Ott a Kályn-tér, mint modern villanyos pályaudvar. A berlini Friedrichstrasse keskenyebb, mint az Andrassy-ut, de talán kétszer olyan hosszú, tehát arányai is rosszabbak: a cél, amely felé haladunk, a messze távolban vész el s ez ut végig gyalogolására emberi erő nem is mutatkozik elégségesnek. Míg, ha Nürnberg pályaudvarától kiindulunk s keresztül-kasul barangoljuk a várost, annak éjszakai pereméig, fúradtság nélküli üdítő szórakozásról számolhatunk be. Pedig ezeket a nyílt, gyönyörű egyenes utcákat, szakértő technikai testületek tűzik ki, még pedig a szépséget szent nevében meghatározzák az emeletek számát, a homlokzat záró vonalainak pontosan egybeeső magasságát s szeretnék még reánk kényszeríteni a jelleget, karaktert és stílust is. S szavazattöbbséggel bizonyára az olasz reneszánsz mellett döntenének, hiszen ma már a Választó-utcában is a hivatalos izü olasz márványpadlót stílusban építenek. Ha ez a szellem terjed, a mint halad is a maga útján rohamosan, szép városok alakulnának ki, lesz 4-5 typhusi-utca, persze osztályozva, azokat

magasság szerint is. Így azután lesz egyemeletes barock, empír, gót stb. utca, 2 emeletes reneszánsz-utca és így tovább.

Pedig mennyire nem vagyunk képesek már gót, barock, rokokó házat csinálni! Hisz ez képzelenség is. Ezek emlékeztetiről lehet szó; úgy vagyunk ezzel, mint az aszalt szilvával, zamattja elveszett, az ize: csak szilva féle.

Ha ez a szellem, az uniformizálás uralkodóvá válnék a többi ugynevezett képző művészetek felett, igen szépen alakulnának ki a festmények, éles perspektívában glédába sorakozó gömböcök, ezek előtt szinte egyforma közköben, fehér és szíenna vörös foltos tehenek, persze ügyelve, hogy szarvaik végződése egy vonalba essék.

Miért ne lehetne Rákóczi szobra minden városban teljesen ugyanaz. Az elhelyezésre ugyanis meg van a törvény izü szabály, a szobor mindig a tér közepére kerül. Hiszen Rákóczi portréi különben is olyanok, mintha egy gyárból kerültek volna ki.

Ez az a nem vidám látkép, mely előttünk feltűnik, s ilyféle uton haladtunk eddig s ha később se irányítja a közizlés az összes kulturális megnyilatkozásokat, ellenállhatatlanul ragadtatunk a sirár jövő felé.

Barbárság azután az, ami az alkotással párhuzamosan történik: ez a rombolás. Kíméletlenül pusztul el az a kevés jó is, mi a multból megmaradt.

Büszkén hivatkozott alkotásaira Kolozsvár város polgármestere. Ime a város fő helyei

mind modern köntösben és ahol a csákány romboló munkáját nem teljesíthette, mert nem volt reá pénz, ott legalább a jó ódon artiztikus tisztességes homlokzatot lekapatták, s felkerült a modern gypszgyárnak szellemes, de finoman kiöntött alkotása. — Pozsony is rohamosan halad. Büszkén duzzadhat ott is a benszülött keble: gyors tempóban romba dönt mindent a csákány. Ez a modern szabályozás, de vajjon az utókor fogja méltányolni és dicsőíteni az ott emelkedő ugynevezett palotákat? Vajjon nyugodt-e lelkiismeretünk, hogy mindaz szép is mit rengeteg pénzáldozat árán csinálunk?

Nyugaton szerencsére a művészetek kiáludt láklyája mintha újból lángra lobbant volna. Nálunk ugyan még faggyu gyertya sem ég. Ott apostolok támadtak, kik mint jó szemorvosok hivatva vannak a művelt emberiséget hosszú vaklásából kigyógyítani. Hivatott és már hivatalos szervei alakultak ki eme misszióknak, s Nürnberg ily építő bizottsága a terveket első sorban ama szempontból bírálja meg, hogy az építendő épület majdan tömegével és jellegével a környezetbe beillik-e. Különösen a régi városrészben a restaurálás is csak az eredeti szellemben történhetik.

Nem kell csüggednünk, a nyugat nagy városai már disztik utcákat. München tudja, hogy ez jó befektetés is, mely meghozza kamatait s az idegen és ön maga gyönyörködtetésére minden éven tucat számra helyezi el a szebbnél szebb kut s egyéb disztító szobrokat. Budapest meg csak a tíz szobornál tartunk.

hogy egy utolsó felszólítást intézzen az ifjú törökökhöz, hogy azok Ausztria-Magyarországnak semmiféle ajánlatát ne fogadják el. Tegnap a bandaszervezetek vezetői is ülést tartottak, melyen elhatározták, hogy a belgrádi török követségnek tudomására hozzák, hogy abban az esetben, ha Törökország egyezséget köt a monarchiával, a szerb bandavezetők újból megkezdik a bandaharcot.

Kereskedők nagygyűlése.

Tiltakozás az adóreform ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 11.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerülete vasárnap délután a városháza nagytermében tartotta nagygyűlését az adóreform ügyében. A gyűlésen nagy érdeklődés nyilatkozott meg. Az Omke központja részéről megjelentek maróthi Fürst Bertalan elnök és Szende Pál dr. főtitkár. A résztvevők soraiban voltak: Varjassy Lajos polgármester, Róka József, kir. pénzügyigazgató, Müller Károly, Nagy Sándor dr. és Lázár Zoárd, orsz. képviselők, az aradi kereskedelmi és iparkamara részéről Reinhart Gyula alelnök, Varjassy Lajos dr. és Zima Tibor titkárok, a Gyáriparosok Szövetsége aradi fiókjának részéről ifj. Neuman Adolf alelnök és Kaszab Géza titkár, továbbá Bing Vilmos, az aradi Lloyd-társulat, Tedeschi Viktor, az aradi kereskedelmi testület elnökei, az arad-esanádi egyesült vasutak képviselőiben Gellényi Ernő felügyelő. Az aradi ipartestület, az aradi építőiparosok szövetségének tagjai és végül kétszáz aradi és vidéki kereskedő.

Eles Ármán, az Omke aradi kerületének elnöke üdvözölte a fővárosi vendégeket és azt indítványozta, hogy a nagygyűlés elnökévé maróthi Fürst Bertalan udvari tanácsost, az Omke alelnökét kérjék fel. A nagygyűlés az indítványt egyhangú helyesléssel elfogadta.

(Elnöki megnyitó.)

Fürst Bertalan, a gyűlés vezetését átvéve, üdvözölte a megjelent testületeket és előkelőségeket. Majd meleg szavakkal emlékezett meg arról, hogy az Omke aradi kerületének elnöke,

Eles Ármán az elmúlt év őszén ünnepelte kereskedői pályája félévszázados jubileumát. Miután a jubileum óta az aradi kerület először tart ülést, ezt az alkalmat használja fel arra, hogy őt az Omke nevében köszöntse s kifejezze a központ büszkeségét, hogy az aradi kerület élén ilyen kiváló férfi áll. (Lelkes éljenzés.) Majd visszapillantást vetett az elmúlt év eseményeire és főként törvényhozási alkotásaira, amelyek kevés kivétellel, mint a kereskedők érdekeinek figyelmen kívül hagyásával, sőt azok súlyos sérelmével hozattak, mint pl. a végrehajtási novella. Ezek a sérelmek mutatnak rá, hogy mily szükség van a kereskedők szervezkedésére. Az Omke aradi kerülete beváltotta a hozzá fűzött várakozásokat s felhívja a jelenlevőket, hogy a szervezkedést tovább, minél nagyobb erővel folytassák.

(Az adóreformról.)

Szende Pál dr., az Omke főtitkára ezután felőráról tovább tartó, szokatlan figyelemmel kísért előadásban referált az adóreform ügyéről s főként a képviselőház pénzügyi bizottságának most nyilvánosságra jutott jelentéséről. A pénzügyi bizottság tagadásával szemben adatokkal igazolta, be, hogy a kereskedő- és iparos osztályllyal szemben igenis adóemelésről van szó, amelyre az állambáztartás, mai helyzetében rá van utalva s amelyre e reform módját is ad az állal, hogy a kereseti adó összege nem lesz kontingentálva. A nagybírtokos osztály a reformban adóleszállítást kap, amely, minthogy az adóalap nem változik, valószínűs adóleszállítás lesz; az iparosoknál és kereskedőknél azonban leszállítják ugyan az adókulesot, de azért, hogy a tényleges jövedelem bevallását és kinyomozását rendelik el, az adó összege emelkedni fog. Ha a pénzügyminiszter őszintén vallja, hogy nem akar adóemelést, akkor kontingentálják a kereseti adó összegét 26 millió koronában s amennyiben az adóbevétel ezen a címen nagyobb lenne, a következő évben szállítsák le az adókulesot. Január 17-én az ország legnagyobb kereskedelmi s ipari érdekképviselői ez ügyben az Omke vezetése alatt nagygyűlést tartanak. Indítványozza, hogy e nagygyűlésen az aradi iparosság és kereskedőség alhoz való csatlakozását jelentse ki. (Élénk éljenzés.)

keskeny zászlócskák lengtek. Vibráló pille felhőként hatott ez. Másik utcában már lombos fasor szimult a ház falához. A tribünöket ugyancsak szeretettel és művészettel díszítették. Virág-füzér és hatalmas virág vázák preparált nagy virág esomókkal, onnan sem hiányoztak. Nálunk a tribün formája még a birka istállóval van közel rokonságban.

A spanyol király tiszteletére felöltözött Budapest képe azután igazán nem válthat ki bizelgő kritikát.

Nagy pénzt dobta ki majdnem teljesen haszontalanul. Az Andrássy-ut elején terpeszkedő hatalmas monstrum, igazán félelmesen fenyegethette az arra kocsizó spanyol királyt. Ez az alkotás talán jó lett volna védelem, nyújtó barrikádnak, de nem diszkapunk. Mindenütt a jó öreg drapéria, erkélyekre kiterített szőnyeg, pokróc s néha asztalterítő is. Már boesánat, de az ilyesmi igazán izléstelen dolog. Ott van a virág, zöld lombfűzér. — csakis ezzel az eszközzel esinálhatunk tetszetős, jó festői dekorációt, kerüljük lehetőleg a kárpitos zseni megnyilatkozásait, az egyhangú esomókba kötött drapériákat.

Nem akarom mondani rongyokat. Siralmasan fest az ilyesmi s azután különösen akkor, ha eme remekművet az eső megáztatja. Az egymásba folyó színek és a formáját veszített esokrok bizony inkább gyászos és lehangoló hatásuk. A fűzérnek mindez nemhogy ártana, de hasznára válik.

(Két képviselő beszéde.)

Müller Károly orsz. képviselő kijelenti, hogy a mai körülmények mellett semmi oly reformot, amely az iparosságra és kereskedőkre adóemelést jelent, jogosnak nem ismer el, s ezért az adóreformot nem fogja megszavazni. A kereskedők és iparosok akciójától azonban csak úgy vár eredményt, ha azok ehhez a törvényhozás tagjainak csatlakozását meg tudják nyerni.

Ha kétszáz képviselőt szereznek, akik a javaslatot nem fogadják el, akkor annak sorsa el lesz döntve; anélkül a legszebb feliratoknak és a leggyönyörűbb népgyűléseknek is alig lesz hatása. (Éljenzés.)

Nagy Sándor dr. orsz. képviselő hosszabb, beható beszéddel foglalkozott az adóreformmal, különösen a pénzügyi bizottság jelentésével. Kimutatja, hogy a pénzügyi bizottság több és igen fontos pontban könnyítést tett az eredeti javaslaton, azonban az így is a rejtett és sejtett adóemelést tartalmazza. Ő maga is az adó kontingentálásának híve s ezért nemcsak elfogadja az előadó javaslatát, de kijelenti, hogy a függetlenségi pártban, a Házban a legnagyobb nyíltsággal fog az adóreform ellen felszólalni. (Élénk helyeslés.)

Fürst Bertalan elnök az Omke nevében köszönetét fejezi ki a felszólalt két képviselőnek, hogy férfias és nyílt állásfoglalásukkal az iparosok és kereskedők jogos akcióját elősegítik.

(Az iparosság csatlakozása.)

Reinhart Gyula az iparosság nevében jelenti be határozott csatlakozásukat az Omke akciójához s reméli, hogy a január 17-ikén tartandó országos gyűlés nem marad eredmény nélkül.

(A vidéki kereskedők.)

Dózsa Dezső, az Omke pécskai fiókjának elnöke a vidéki kereskedők nevében lendületes szavakkal üdvözli az akciót és kiemeli annak jelentőségét, hogy ez az ügy a fővárosi nagy és a vidéki kiskereskedők között a rég várt szolidaritást megteremtette; reméli, hogy ez állandó és eredményeket termő lesz.

(„Lesz még választás.”)

Kaszab Géza a Gyáriparosok Szövetségének aradi fiókja s az Aradi Építőiparosok szövetsége nevében csatlakozik a javaslatához. Nem osztja azt a nézetet, hogy csak akkor tudnak eredményt elérni, ha ehhez kellő számú képviselőket fognak. Példákat hoz fel a munkaadók szervezkedéséből, hogy e nélkül is mily eredményt tudtak a kormánynál elérni. A mai értekezlet ezt üzenje a január 17-iki nagygyűléshez: lesz még választás Magyarországon!

(Lázár Zoárd véleménye.)

Végül többek kívánságára Lázár Zoárd orsz. képviselő felszólalt. Nem osztja ugyan azon nézeteket, amelyek az agráriusokról e helyt elhangzottak, de maga is elismeri a mai adórendszer sok hibáját. Bár megvan győződve, hogy a törvény attól függ, miként fogják alkalmazni, mindenben hozzájárul Nagy Sándor dr. képviselőtársa felszólalásához.

A gyűlésen fölolvasták Barabás Béla dr. orsz. képviselő és Pábr Sándor dr., az Acsev. vezérigazgatójának leveleit, akik távolmaradásukat más elfoglaltságukkal kimentették.

TANÜGY.

(—) Az „Aradi Tanítótöteleték Segélyalapja” e hó 16-án, szombaton délután 4.5 órakor a polgári fiúiskola dísztermében évi rendes közgyűlést tartja, melyre a tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

Itthon még ilyen luxusra nem telik. Mégis virrad. Segítségre jöttek Arad hölgyei és megindult az egyhangú szürke utca életrekelése, évről-évre szaporodnak a muskátli ablakok. Ez akció szele azután szárnyra kelve, mindenütt hívkövetőkre talál, s jövőre már Budapest nagyszögű pályadíjakat tűz ki s középületeit maga is díszíti. Fohászkodjunk még e helyen a város illetékes köreihez, hogy koboztassa el kertészeitől a rengeteg nyosó ollót, mert hisz meddő munkát végeznek minden tavasszal, lenyesvén a mult évben hajtott galyakat, — korrigálván ugyan a természetet, de talán a korrekció eredménye még sem tetszetős.

Sokszor ünnepi köntöst ölt fel az utca. Persze más ez a köntös külföldön s más mifelénk. Más a párisi nő ruhája s más a berlini nőé. Különösen Münchenben fejlődött ki az ünnepi utca jó stílusa. A város teljes díszítése rendesen egy kézből szövődik. Seidl ennek nagy mestere. Külön karakterben tartva díszítik azután az egyes utcákat, harmonikusan színben és formában. A könnyű fűzérrel érnek el itt csodásan finom hatásokat, nehéz drapériákat nem találunk sehol. Négy évvel ezelőtt országos Schützenfest alkalmából nagy költséggel remek díszítést öltött München. Többemelet magasságig némely utca házai egyenletesen nyírt fenyőgalyakkal voltak borítva. Ezen a zöld alapon itt-ott virágcsomókat, aranyozott gömböket és csillogó fűzereket helyeztek el.

Végig a homlokzat párkányán a szemben levő párkányig kifeszített, sodronyon hosszú

Az Aradi Kaszinó ünnepe

Capdebó Géza arcképének leleplezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 11.

Lelkes és megható ünneplésben volt része vasárnap délután Capdebó Géza nyugalmazott huszárezredesnek, az aradi előkelő társaságok a kiváló érdemü, népszerűségében szinte páratlan tagjának. Az ünneplést az Aradi Kaszinó Egyesület rendezte, amelynek Capdebó már négy esztendő óta ágis, fáradhatlan tevékenységi igazgatója. Mikor a Kaszinó tavalyi közgyűlésén a második hároméves ciklusra választották meg igazgatónak, egyszersmind elhatározták azt is, hogy mint a Kaszinó többi igazgatójának, úgy neki is megfestetik arcképét a Kaszinó számára. Az arckép most elkészült és ünnepies leleplezését tegnap délután tartották meg.

Az egyesület Salacz-utcai helyiségei alig láttak még olyan nagyszámú, díszes közönséget, mint amilyen erre a leleplezési ünnepségre megjelent. A Kaszinónak szinte valamennyi tagja, Capdebó Gézának majdnem minden barátja és tisztelője részt vett az ősz igazgató e nagyszabású ünneplésén. Négy órakor, mikor küldöttség ment az ünnepeltért, tömve voltak a Kaszinó termei. S mikor Capdebó a küldöttség tagjaival: Baross Ferencel, gróf Bréda Viktorral, Fábry Sándor dr.-ral, Macskássy Ferencel és Szathmáry Istvánnal megjelent a teremben, leirhatatlanul lelkes éljenzés és taps fogadta.

Urbán Iván beszéde.

Urbán Iván nyugalmazott főispán, a Kaszinó elnöke szólott ekkor az ünnepeltnek.

— Az Aradi Kaszinó Egyesület legutóbbi közgyűlése — ugymond Urbán — kiindulva abból az elvből, hogy érdemes igazgatóinak látható megörökítését nem bizza az utókorra, hanem ezt az örömet magának tartja fenn, kimondotta határozatilag, hogy Rólad, mint akinek annyi érdeme van a Kaszinó működése és fejlesztése körül, a Kaszinó számára arcképet készített. Engem biztak meg ez arckép átadásával, de mielőtt ezt teljesíteném, engedtessek meg nekem, hogy Hozzád és tisztelt tagtársaimhoz néhány szót intézzek. (Halljuk! Halljuk!) Érdemeidnek és kiváló tulajdonságaidnak ecsetelésére gyengének érzem magam. De nincs is szándékomban, hogy itt szót szóra halmozva, szónoki pátosszal emeljem ki érdemeidet, mert hiszen ha körültekintünk, ha a multak eseményeit vizsgáljuk, a tények mutatják meg, hogy mit tettél Te ennek az egyesületnek. E tények mellett pedig a szavak jelentősége teljesen eltölpül. De épen azért, mert mindenki ösmeri érdemeidet és ismeri lelkületedet is, tudom azt, hogy örömet szerzek Neked akkor, amikor ebben a pillanatban társaimhoz szólva arra kérem őket, hogy mindig olyan szép számban jelenjenek meg e termekben, mint amilyen számban most a Te ünneplésedre idejöttek. Hulljon le most a lepel arról a képről, melyre valamennyien tisztelettel és becsüléssel fogunk mindig tekinteni!

Capdebó válasza.

E meghatóan szép szavak után a közönség előtt állott Balla Frigyes, aradi festőművésznek jól sikerült Capdebó-képe. A jelen voltak percekig éljenztek az ünnepeltet, aki az éljenzések lecsillapultával így válaszolt:

Mélyen tisztelt barátaim és tagtársaim! Fogadják halás köszönetemet azon rám nézve igazán mélyen megtisztelő kitüntetésért és elismerésért, melynek nagyrabecsült elnö-

künk most oly szép kifejezést adott. Meghatottan fogadom azt a rendkívüli ünneplést, melylyel szerény működésemet jutalmazták, noha e működésnek legjobb törekvéseim mellett sem járhat olyan dícséret, mint a milyenben önök részesítenek. De legyenek meggyőződve, hogy e dícséret és kitüntetés csak buzdító lesz további tevékenységemre. Amennyire korom megengedi, ezentul is lankadatlanul fogom szolgálni Egyesületünk érdekeit és épen azért, mikor most további szíves támogatásukat kérem, ismétlem elnökünk kérését is: keressék fel önök e helyiséget mindig olyan nagy számban, mint amilyen számban méltóztattak engem e napon megtisztelni!

Ujból lelkes éljenzés hangzott fel a közönség soraiból. Capdebó Géza ezután szívélyesen elbeszélgetett a megjelentekkel, kik az esti órákig voltak együtt a Kaszinóban.

Az ünnepség résztvevői.

Az ünnepségen megjelentek közül sikerült a következőket feljegyeznünk:

Andrényi Károly, Bajnok Jusztinián, Balla Frigyes, Baross Ferenc dr., Bokor Alajos, Borsos Béla dr., Bogdánffy Béla dr., Bohus Lajos báró, Bohus László báró, Bréda Viktor gróf, Capdebó Géza, Capdebó Antal, Capdebó János, Csernovics Diodor, Csiky Károly, Czárán Géza, Czárán Márton, Dániel Péter, Dániel Endre, Dániel Kálmán, Dániel László, Dálnoki Nagy Lajos, Duka Aladár báró, Hesznyai Damó Elemér, Embey Iván, Fábry Sándor dr., bélafevi Fekete Miklós, Fábrián Lajos, Fábrián László, Friebeisz Miklós, Gécs János, Gyürky Ödön, Gyürky Elek, Gyulányi Rezső, Geller János, Gellényi Ernő, Hauser Henrik, Hehs Vilmos, Hehs Aladár, Hehs Béla, Hegedüs László, Heinrich Sándor, Heppes Aladár, Institoris István dr., Institoris Kálmán, Jakabffy Lajos, Kadas Kálmán, Keresztes Gyula dr., Kintzig János, Szatmári Király Dezső, Király Zsigmond, Laczay Gyula, Laczay István, Lippner Károly, Lukács Lajos, Lukács Gyula, Macskássy Ferenc, Mezey Andor, Mülék Lajos dr., Nachtnébel Gyula, ifj. Nachtnébel Ödön, Natland Bernát, Párecz György, Párecz Gyula dr., Petrovits János, Posgay Lajos dr., Porcia Lajos gróf, Priehradny Henrik, Purgly János, Purgly László, Purgly Emil, ifj. Purgly János, Ring Géza, Riemer János, Robitsek Agoston dr., Róka József, Salacz Gyula, Sármezey Árpád, Sármezey Endre, Schartner Sándor dr., Schenk Ferenc, Seidner Bernát, Schauer Ádám, ifj. Steinitzer József, Stankovics Miklós, Steinhardt Mór dr., Szakoleczay Lajos, Szalay Antal, Szathmáry Gyula, Szathmáry Károly, Szathmáry István, Szathmáry Mihály, Szondy János, Szvebanics György, Szukovszky Mihály, Szobonya Dénes, Tisch Mór dr., Török Ferenc dr., Urbán Iván, Vásárhelyi József, Vásárhelyi János, Varjassy Árpád, Varjassy Lajos, Verzár István dr., Visky Pál dr., Walder Gyula, Verzár István, Woraffka Tivadar, Zubor Andor stb.

MEGJELENT

az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára.

Ma, hétfőn került ki a nyomdából a 432 oldalas „Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára”, amely hivatalokban, kereskedői irodákban, vállalatok büroiban szinte nélkülözhetetlen. Hétfőn, és kedden, 11-én és 12-én minden helybeli előfizetőnek birtokában lesz a naptár. Vidéki előfizetőinknek még ezen a héten szétküldjük a naptárt, ha az előfizetéssel nincsenek hátralékban. Mindenki, aki legalább 3 hónapra előfizet lapunkra, megkapja a naptárt. Kérjük mindazon előfizetőinket, kik e hónap 17-ig meg nem kapták a naptárt, szíveskedjenek erről bennünket értesíteni.

Az Aradi Közlöny
kiadóhivatala.

A délolaszországi földrengés

Az elpusztult városok újjáépítése.

Arad, január 11.

A természetben nincs megállapodás. A fejlődés örök törvényei győzedelmesen haladnak előre, az ényészet nyomában viruló életet fakaszt az emberi elme és kultúra csodálatos ereje. A kétezer év előtti Pompeji nem tudott felépülni, de Messzina és Reggio rövid idő alatt ragyogóbban és díszesebben fog felemelkedni a romok közül, mint a milyen a nagy földrengés előtt volt.

A város újjáéledéséről távirataink a következők:

A fejlődő város.

Rómából jelentik: Ma fog az első vonat elindulni Reggioból. A város ama részében, mely aránylag a legkevesebbet szenvedett, élénk élet kezd kifejlődni. A kereskedők bódékat állítanak fel és abban árusítják portékáikat, sőt az egyik kereskedő a földrengés előtti helyen nyitotta meg üzletét, azonban a romok miatt ropant nehéz eljutni hozzá. Az éjjelt a lakosok még bódékban és sátrakban töltötték. — A katonák már megkezdték az utcák tisztítását és rendbehozatalát, ami sok bajjal ugyan, de mégis lassanként megtörténik.

A romok között még mindig találunk élőket, tegnap egy férfit és egy leányt húztak ki, akik a pincébe menekültek.

A segélyakció

Nápolyból jelentik: A Connecticut nevű amerikai páncéleirkáló ideérkezett. Várják Vermont, Kansas és Minetosa páncéleirkálók megérkezését, melyek ugylátszik Messzina felé veszik útjukat.

Fiume város közönsége napokkal ezelőtt elhatározta, hogy a délolaszországi katasztrófa áldozatainak fölségélyezésére széleskörű társadalmi akciót indít. A városi és társadalmi körök bevonásával Vio podesztia elnöklésével bizottság alakult, amely elhatározta, hogy a gyűjtésen és a bálrendezésen kívül felkéri a városi tanácsot, hogy a városi villamos vasut tegnapi, vasárnapi bevételeit engedje át az emberbaráti célra és a jegyeket a bizottság által erre a célra fölkerült hölgyek árusíthassák. A városi tanács a bizottság kérelmét nemcsak teljesítette, hanem azt indítványozta a „Repprezentancának”, hogy a szerencsétlenek javára 10.000 koronát szavazzon meg, amit egyhangulag meg is szavaztak. Vasárnap reggel tehát a Pro Calabria et Sicilia feliratu táblákkal ellátott villamoskocsikon a hölgyek árusították a jegyeket. A kilenetagu végrehajtó-bizottság Zanella országgyűlési képviselővel gondoskodott, hogy a hideg, bórás időben és a jelentkezők nagy száma miatt a hölgyek gyakran felváltassanak.

A mentés

Messzinából táviratozzák: Az időjárás ismét megrosszabbult. Patakonként ömlik az eső, folytonos villámlás, menydörgés és földlökések közben, amelyek közül utóbbiak kevésbé erősek. A csapatok még mindig buzgón folytatják kutatásaikat az élve eltemetettek után. Nagy részüket azonban barakkok építésével foglalkoztatják, amelyekben az állami hivatalokat, a helyőrséget és a lakosságot helyezik el. Az egészségi viszonyok kielégítők. Teljes rend van.

Cataniából táviratozzák: Messzinában megkezdték a régiségek és a San Gregorio műtörténelmi muzeumban őrzött leletek és műtárgyak megmentésére irányuló munkálatokat.

Tegnap a 16 méter magas törmeléből siettetlenül ásták ki Peter bankár 15 éves leányát. A leány meg élt, de félórát később meghalt. Ma egy öreg embert ásták ki épen és egészségesen. Azt hitte, hogy csak egy éjszakán át bevert a romok alatt, de persze ezt az éjszakát nagyon hosszúnak találta.

Rómából jelentik: Mazza tábornok Messzinából táviratozza Giolitti miniszterelnöknek: Ma hét tolvajt letartóztattak. A földrengést szenvedett falvak lakóit élelmiszerekkel látják el. A közegészségi állapot kielégítő. Az amerikai nagykövet ma ideérkezett. Néhány amerikai hadihajó is ideérkezett élelmiszerekkel és egyéb segédeszközökkel, amint a tengerszoros két partján fognak szétosztani. Az amerikaiak által hozott ruhaneműt a Regina d' Italia hajón levő menekültek között osztották szét. A hamburgi Sloman társulat Carrara nevű gőzöse szintén ideérkezett élelmiszerekkel.

Tizennégy napig élt a föld alatt

Messzinából jelentik: Dél tájban a romok alól egy Bensája nevű mészáros huztak ki. Bensája 43 éves ember és 14 napot töltött táplálék nélkül a romok alatt. Látnia kellett, amint felesége és négy gyermeke egymásután meghaltak. Bensája aránylag jól érzi magát.

Ujabb földlökések.

Rómából jelentik: Tegnap este Messzinában és Reggióban újabb földlökések voltak. A hullámok ereje a partot 20 méternyi hosszban ledöntötte. Reggióban három élelmiszerekkel megrakott vasuti kocsit a hullámok a tengerbe sodortak. Emberéletben nem esett kár.

Kolduló ügyvéd.

Aki Aradon bolyong.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 11.

Ma Aradon egy ősz hajú, törődött bácsi kopogtatott be néhány fiatalabb ügyvéd irodájának ajtaján. A kicsit rossz szemű, kopottan intelligens külsejű agastyán azt állította magáról, hogy ő ügyvéd, de teljesen tönkrement és kartársai könyöradományára van utalva.

Az ősz fiskálisról, ha csakugyan az, minden szépitgetés nélkül kimondhatjuk, hogy végigkoldulta az ifjabb jogásznemzedéket, amelynek tagjaira panaszos zokogással igyekezett hatni.

— Én egy boldogtalan teremtes vagyok. Két ügyvédi diplomám is van, de nem tudok boldogulni. Abban az időben szereztem az oklevelemet, amikor még a váltói és a közügyvédi diplomát külön kellett megszerezni. Szóval én egy köz- és váltóügyvéd vagyok.

— És miért kéreget Ön? — kérdezte Reisinger Ferenc dr. ügyvéd, akit szintén szerencsétlenség a látogatásával.

— Mert szerencsétlen sorsra jutottam. Csak a családi esapásokat mért rám a teremtes. Csak anynyi pénzt akarok összegyűjteni, amennyivel hazautazhassam Nagykanizsára.

— És a nagykanizsai ügyvédi kamara így hagyja önt kóborolni országszerte?

Az ősz szónok láthatólag megsértődött:

— Ejnye kolléga ur, ilyesmit még nem mondtak nekem sehol, pedig már sokfelé kéregettem. Hogy én kóborlok?

Az öreg diplomás koldus határozottan megnehezte Reisinger ügyvédre, ami azonban nem zárta ki azt, hogy a Reisinger által adott pénzt el ne fogadja.

Fejcsóválva tette zsebre az adományt, azután elrobogott Vajda Iván dr. ügyvédhez, akit szintén így szólított meg:

— Kedves kolléga ur, szeretnék magának valamit megvallani.

— Adományt akar? Tessék, fogja, — mondta Vajda és a kezébe nyújtta a megfelelő könyöradományt.

Az agg férfiú így bolyongott városszerte. De csudálatosképen elkerülte azt a helyet, a honnét legtöbbet remélhetett volna: az ügyvédi kamarát. Ott nem mutatkozott, ami mindenestre elég ok arra, hogy az illetékes tényezők közelebből is érdeklődjenek a diplomával érvelő vándor iránt.

MINISZTERI DÖNTÉS a sóhivatal és raktár ügyében.

Mindkettő a pénzügyi palotában marad.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 11.

Az aradi sóhivatal és sóraktár ügye annyi sok hánykódás után végre dűlőre jutott azzal a miniszteri döntéssel, amely ma érkezett le Róka József pénzügyigazgatóhoz. A miniszter döntése kedvező az aradi kereskedőknek, mert az ő álláspontjukat tette magáévá most érkezett határozatában.

A só- és vámhivatal a raktárakkal együtt hosszú időn át a József-főherceg-uton levő állami épületben talált elhelyezést és ott van ma is. A kincstár úgy találta, hogy ezt a helyet jobban értékesítheti a ide szándékozott építtetni az állami jószágigazgatóság palotáját. Később azonban a célra a Széchenyi-utcai Vásárhelyi-telket vette meg, a József főherceg-utcai telket pedig eladta az arad-esenádi gazdasági takarékpénztárnak, amelytől a kiköltözésre egy évi halasztást kapott.

A két állami hivatal elhelyezését illetőleg először arról volt szó, hogy a kincstárnak a Kápolna- és a Flórián-utca sarkán levő telkére építik, a pénzügyi laktanya mellé. E terv ellen a kereskedők és iparosok állást foglaltak. Az akciónak eredménye is lett, mert Farkas Győző, a volt pénzügyigazgató is a mellett volt, hogy a só- és vámhivatal a pénzügyi palota amaz épületrészében nyerjen elhelyezést, ahol a jószágigazgatóság hivatala van, a só és vámraktárakat pedig a palota Erzsébet-körúti oldalán építsék fel.

E terv megvalósulásának viszont a város építészeti bizottsága támasztott akadályokat. A kereskedők és iparosok közbenjárása folytán azonban a városi tanács megengedte az építést, mire a pénzügyigazgatósághoz miniszteri rendelet érkezett az építkezési pályázat kiírása végett.

Mikor Róka József, az új pénzügyigazgató állását elfoglalta, épen nem csinált titkot abból, hogy a só- és vámhivatal elhelyezése kérdésének ezt a megoldását többféle szempontból nem helyesli. A pénzügyigazgatónak az volt a véleménye, hogy a vámraktárnak a vasúti állomás közelében kell alkalmas helyet keresni, mert itt a kereskedők tetemes kiadástól szabadulnának meg az által, hogy a vámtiszteket nem kellene minden esetben bérkocsin az állomáshoz kivetetniük. Olyan terv is merült föl, hogy a sóraktár és sóhivatal a Fa-utca-ban levő Goldschmidt-féle telekre kerüljön.

A pénzügyminiszter még október hónapban terjedelmes jelentést kért az ügyről Róka Józseftől és most megküldte a jelentésre a választ. E szerint a miniszter azt kívánja, hogy a sóraktár a pénzügyi palotának Erzsébet-körút

felőli telken épüljön, a sóhivatal pedig a kincstári ügyosztás helyére kerüljön a pénzügyi palotába. A vámhivatal a miniszter döntése értelmében a vasúti raktár emeleti helyiségébe jön.

A sóraktár pályázata fölött még nem döntöttek.

Az első udvari bál.

Vidám visszaemlékezések.

A bálak évadjában vagyunk. Ugyszólván több bál lesz hamvazószerdáiig, mint amennyi a napok száma, amiből leszűrhetjük azt az axiómát, hogy „több bál, mint nap.” De nemcsak a polgári társaságok mulatnak, hanem Bécsben az udvarnál is készülődnek az udvari bál rendezésére. Időszentű most Vay Sándor gróf kedvesen mulatságos visszaemlékezése, amit az első udvari bálról mondott el.

— Az első udvari bál alatt itt azt értem. — mondja Vay — amelyet a magyar király és királyné adtak és amely 1867-ben, a koronázás után volt. Abban az időben távolról sem volt még olyan a magyar zsurnalisztika, mint ma. Alig volt Budapesten két-három lap, azok is nagyon kis személyzettel. Szörnyű, milyen primitív apparátusokkal dolgoztak. Rotációs gépek, nyomdai liftnek és más efféle extra dolognak hire-hamva sem volt és ha azt akarták, hogy valami tudósítás benne legyen a reggeli lapban, azt legkésőbb tizenegy órára el kellett készíteni.

Az udvari bál híre valósággal lázba hozta a szerkesztőket, különösen a „Póvárosi Lapok”, amely akkor kedvenc lapja volt az előkelő hölgyközönségnek, szeretett volna kimerítő tudósítást hozni a budavári fényes ünnepélyről.

Pákh Albert, a „Vasárnapi Ujság” szerkesztője, aki nagyon tekintélyes ember volt az akkori irodalomban, kapott is meghívót az udvari bálra. Jókai Mór eszközölte ki neki, akinek regényeit már akkor is olvasta a felsőcsécsé asszony és egyik kedvenc írója volt Erzsébet királynénak. Meghallották ezt a „Póvárosi Lapok”-nál és azonnal megkérték Pákh Albertet, írja a lapba egy szép, kimerítő referátum. Követesen voltak akkor még újságírók, nagy volt a kollegialitás, különösen Tóth Kálmánt, a poéta-szerkesztőt szerette mindenki, aki nemes szívével mindenkin segítette, ha tudott és akinek talán soha világlétében nem volt igazi haragosa. Pákh Albert elfogadta a felszólítást és megígérte, hogy kellő időre, még tizenegy óra előtt elküldi Pestre. A fényesen kivilágított termekben, ahol hosszú idő után most hangzott először magyar szó Habsburg uralkodó ajkán, úgy kilenc óra felé megkezdődött a bál. A királyné főudvarmesternőit tisztelt Andrássy Gyuláné, a bübajosi szép Katinka grófné teljesítette és ifjusága varázsában, mint egy nemzet génusza járta körül a termeket királyasszonyunk. Sarközy, az akkori szalon-cigány huzta a csárdást és dalt, diszmagyar ruhás ifjak rakták hűvel, újjal bogláros, pártás leányokkal, asszonyokkal.

Tünelmes jelenet volt az, mikor a magyar királyné előtt megújrazták a csárdást és ő felsége odafordulva Andrássyhoz, így szólt:

— Szép, nagyon szép... Eddig csak szinpadon láttam csárdást táncolni, de így még sokkal szebb.

Pákh Albert pedig ezalatt, kezében iróval, egy iv papírosra jegyezte a bál referátumát, sorra említi a jelenlevő urakat, hölgyeket, sőt leírva még ezeknek a toalettjeit is. Az idő felelmetesen haladt, de Pákh Albert még egyre írt. Mintegy büszkeséget helyezett abba, hogy az első magyar udvari bálnak igazán irodalmi becses bíró referátója legyen és valóban olyan is volt ez a bál tudósítás, mint egy jól sikerült kerekded croquis.

Midőn elkészült vele, megnezte óráját és kétségbeesetten tapasztalta, hogy már félhízenegyét jelzi a mutató. Gyorsan összezsomagotha tehát és tekintettel az idő előhaladottságára, oda, ahol a hölgyek névsora következett, zájelben utána írta:

(Tégy velük, amit akarsz!)

Ez a lakonikus mondat ugyanis utasítás akart lenni a szerkesztőnek, akivel megbeszélték, hogy az szükség esetén kurtíthat is a referádán. Mikor a szedőgyerek átért Pestre, a „Fővárosi Lapok” szerkesztőse már elhagyatott volt, mint egy csöndes oceanbeli sziget, csak a lámpák sercegetek egy kicsit és az egyik asztalnál bóbiskolt az inspekción munkatárs, epedve várva a referádát, hogy *Schluss* csinálva ő is beülhessen a *Sójába*.

Pákh Albert keziratait sohasem olvasták át, így az inspekción most is szignálta a nagy kék ceruzával, ráírta milyen betűkből szedjék, aztán re bene gesta ment billiárdozni a kávéházba.

Másnap aztán megjelent a „Fővárosi Lapok” és benne Pákh pompás referádája az udvari bálról, de horribile dictu, a sok szép asszony és leány neve után zárjelben olvasható volt a benne hagyott és a szerkesztőnek szánt fatális instrukció:

(Tégy velük, amit akarsz!)

A szerkesztő a haját tépte, Pákh Albert torporzott mérgeben, de ami megtörtént, az megtörtént: a kiszedett mondatot nem lehetett visszaszívni. És Kárpátoktól Adriáig olvasták a báli referádát az ominózus instrukcióval így:

Megjelentek: Andrassy grófné, Zichy grófné, Festetics grófné, Károlyi grófné — és tovább valamennyi szép mánás asszony — végül pedig: (Tégy velük, amit akarsz!) . . .

Az operaházi sztrájk

Megvan a béke.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése —

Arad, január 11

Az operaházi karszemélyzet sztrájkja ma békésen elintéződött. A kardalosok áttették a sztrájkanyagát a Trenk-féle vendéglőből az Opera-kávéházba, ahol egész nap nagyon hangos volt az élet. Juhász Ferenc kardalost, aki a tegnapi előadáson énekelt, bojkottálták a sztrájkolók, felszólították az Opera-kávéház tulajdonosát, hogy Juhászt ne szolgálják ki és tudatták az igazgatósággal is, hogy csak abban az esetben hajlandók tovább tárgyalni, ha a sztrájkoló kardalos nyugalomba vonul. A délelőtti folyamán megjelent a sztrájkanyagán Ruszt József udvari tanácsos és az igazgatóság megbízásából tárgyalt a sztrájkbizottsággal.

Mészáros Imre igazgató ma telefonon érintkezett Apponyi Albert gróf kultuszminiszterrel és Molnár Viktor államtitkárral. Ezek kijelentették, hogy hajlandók a drágasági pótléknak a múlt évre visszamenőleg a felét és a folyó évre pedig az első negyedét folyósítani. Ez alapon folytak tovább a tárgyalások a kardalosokkal. Az összes követeléseknek a teljesítése 65.000 koronára rugna, a kormány azonban csak 25.000 koronát hajlandó egyelőre engedélyezni. Délután egy órakor Mészáros igazgató magához kérte a sztrájkbizottságot és tudatta velük a miniszterium döntését.

A zenekari tagok délben szintén gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy tizenöt napi haladékot adnak az igazgatóságnak a követelések teljesítésére. Ha tizenöt napon belül akár az ő, akár a karszemélyzet követeléseit nem teljesítik, akkor ők is sztrájkba állanak.

Az igazgatóság részéről felajánlott egyezség megbeszélésére a sztrájkoló kórus délután öt órakor a Trenk-féle vendéglőben gyűlésre jött össze. A négy megbízottnak, akik a maguk részéről elfogadhatónak találták az igazgatóság békefeltételeit, nem valami könnyű volt a helyzete, mert a felizgatott és elkecseregetett énekléssel, amelyiknek egy része az általuk kikötött feltételek változatlanul megadásához

ragaszkodott, nehéz volt megértetni, hogy az igazgatóság ajánlata ezeknek a feltételeknek teljesítését jelenti. Kotsis Gyula beszámolt az igazgatósággal történt megállapodásról, melynek értelmében a karszemélyzet férfitagjai megkapják a drágasági pótlékot visszamenőleg az 1908. évre is és az 1909. évre szóló pótlék első negyedét. A bizottság azonban azt ajánlotta, hogy a férfitagok mondjanak le a múlt évi pótlék feléről a női tagok javára, akiknek a kormány nem engedélyezett semmit. Ez meg is történt. A fizetésrendezés keresztülvételét ez év folyamára ígérte meg az igazgatóság.

A javaslatot a sztrájkolók elfogadták és ezzel a sztrájk a kardalosok teljes győzelmével véget ért.

A „Ne temere” Arad közgyűlésén.

A tanács javaslata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 11.

A szerdán tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlés sorrendjére oly ügy tárgyalását tűzték ki, mely hónapok óta foglalkoztatja az ország közvéleményét s egy rövid ideig parlamenti krízisnek a bázisául is szolgált. A múlt év őszén nyilvánosságra került „Ne temere” kezdetű pápai bulla ellen foglalt állást Hajdúvármegye és Debrecen város. Mindkét törvényhatóság azzal a kérelemmel küldötte meg az e tárgyban hozott határozatait, hogy Aradváros is csatlakozzék a pápai bullában foglalt vallási békét hántó tendenciák ellen s küldjön tiltakozó feliratot a kormányhoz és a képviselőházhoz.

Aradváros tanácsa ma tartott ülésében szerkesztette meg a közgyűlés elé terjesztendő és az említett társörvényhatóságok határozataira a bulla ellen állást foglaló javaslatát. Az alább közölt tanácsai vélemény nem oly radikális, mint például Hajdúvármegye tiltakozó felszólalása, nem is olyan határozott, mint Csanádvármegye legutóbb történt állásfoglalása, melyet Návay Lajos képviselőházi alelnök provokált, de azért kifejezésre jut benne Aradváros közönségének a vallási és egyházi kérdésekben hagyományos torleranciája. A tanács, mint teljesen megbízható helyről értesülünk, azért foglalta el különben is ezt a mérsékelt álláspontot, mert tudomására jutott Csernoch János csanádi püspök ama határozott kijelentése, hogy a püspöki kar már megtette a római szentszéknél a kellő lépéseket a pápai bulla sérelmes rendelkezéseinek korrigálására.

A tanács által egyhangulag hozott határozati javaslat a következő:

Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága megnyugtató érzéssel várja be a hazai főpapságnak a „Ne temere” kezdetű pápai rendelet tárgyában a szentszéknél kifejtett tevékenységét és reméli a vallási békét szükségtelenül veszélyeztető kérdésnek hazánkra vonatkozólag megfelelő megoldását, mindazonáltal indokoltak tartja álláspontjának tiszta feltüntetésére a feliratot a maga részéről is a magas kormányhoz oly értelmű felirattal pártolni:

hasson oda a magas kormány és hatáskörében kövessen el mindent, hogy a hivatozott pápai rendeletnek sértő része hazánkban életbe ne léptetessék s így a különféle vallásfelekezetek közötti harmonikus együttélés ne bolygattassék és a házasági intézmény, mint olyan, indokolatlanul meg ne hurcoltassék.

Remélhető, hogy a törvényhatósági bizottság változatlanul emeli határozatát a javaslatot.

Titokzatos büntény az aradi vonaton

Alaptalanul megvádolt kalauzok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 11

Két nap óta szakadatlan nyomozást folytat zárt ajtók mögött az aradi rendőrség büntügyi osztálya. A rendőrség hivatalosan nem adott ki semmit a büntügyről. Mi a dologról a következőket derítettük ki:

Kéri Sándornak hívják azt az egyént, aki január hó ötödikén megjelent a kétegyházi esendőrség előtt, s elmondotta, hogy három nappal ezelőtt este félhízenegy órakor Kétegyháza felült az Arad felől Budapestre tartó személyvonat egyik III-ad osztályú kocsijára. Teljesen be volt rugva, s csak arra emlékszik, hogy a tőle jegyet kérő kalauznak jegyet nem tudott adni. Mikor ez felelősségre vonta amiatt, hogy jegy nélkül szállt fel a vonatra, akkor így felelt neki:

Ne higgye, hogy én meg akarom csinálni az államot, itt van a pénztárcám, van abban pénz, vegyen ki belőle, amennyi kell.

Ezzel átnyújtotta a kalauznak a pénztárcát, melyben kétezerháromszázhatvan korona papírpénz volt. Ami ezután történt, a feljelentő tudatában nem él. Állítólag elaludt a kocsiban, Békéscsabán leszállott és harmadnap múlva elment a esendőrségre feljelentést tenni, mert pénztárcáját és pénzt nem találta.

A kétegyházi esendőrség feljelentés alapján megkereste az aradi rendőrséget, hogy Kéri panasza folytán, aki a vasúton szolgálatot tevő kalauzt gyanúsítja azzal, hogy pénzt el tulajdonított, indítsa meg a nyomozást, s a tettest a bizonyítékok beszerzése után tartóztassa le.

Már maga az a körülmény, hogy egy földműves, akinek pénze, habár részeg állapotban is, elvész január másodikán, csak három nap múlva tesz feljelentést, megindítja azt a bizonyosságot, mellyel a gyanút kifejezte. Ma a rendőrség kérésére személyesen is megjelent a büntügyi osztályban s mikor szembesítették vele azt a három kalauzt, akik a mondott időben a 607. számú vonaton szolgálatot teljesítettek, még arra sem tudott emlékezni, vajjon ki volt az, aki tőle a jegyet kérte s akinek ő állítólag a pénzt átadta.

Green főkapitány a feljelentés vétele után azonnal megállapította, hogy január másodikán kik teljesítettek a 607-esen szolgálatot s tegnap reggeltől ma estig őrzet alatt tartotta azokat. Házkutatást is végeztetett lakásukon, de sem ez, sem kihallgatásuk nem derített világosságot az ügyre. Kéri ugyanis azt monddta el, hogy január másodikán Kisjenőn motorra szállt s azon Kétegyházig utazott. A pénzt, amelyet magánál hordott, földeladásból kapta és haza akarta vinni. A január ötödikén tett feljelentés alkalmával erről a körülményről hallgatott.

A kalauzok, akik azzal vannak gyanúsítva, hogy az egyik által el tulajdonított pénzen megosztottak, ezt tagadják, sőt azt állítják, hogy Kérinek volt vasúti jegye s nem volt ok arra, hogy pénztárcáját a kalauznak átadja. A harmadik osztályon szolgálatot végző kalauz (neveket nem írunk, mert a nyomozás első stádiumában lévő ügyben, mint említettük, majdnem semmi pozitív terhelő adatot a gyanúsítottak ellen nem szerzett még a rendőrség s így nem akarjuk a hosszú időt tisztességes szolgálatban eltöltött vasúti alkalmazottakat a nyilvánosságnak átadni) állítása szerint Kérivel

körülbelül nyolevan mármaroszigeti munkás is utazott a kocsiban s így nem lehetetlen, hogyha tényleg elveszett a pénz, hogy valamelyik azok közül vitte el. Az ő bűnössége már csak azért is kizárt dolog -- ugymondd -- mert a feljelentővel akkor beszélt, mikor a kocsi telve volt utasokkal s azoknak látniuk kellett volna, ha ez neki a pénztárcát átadja.

Az őrizet alatt lévő gyanúsítottakat este szabadon bocsátották. A nyomozás feladata lesz megállapítani most már, vajjon kik utaztak Ké-rivel egy szakaszban, vajjon volt-e vasuti jegye, eladott-e földet s mikor vette fel az árukat s miért kellett neki három nap annak megállapítására, hogy Kétegyháza körül egy 2360 koronával telt pénztárcát a kalauznak adott át?

Barth Lajos Steinheiléknél

Az autogramkönyv érdekességei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 11

Hogy hol kezdődik a világhírnév? Sok mértéke lehet ennek, de a sok közül az egyik legigazibb ez: Az ember akkor kezd világhírű lenni, ha belekerül Barth Lajos autogramkönyvébe. Malicia nélkül való mondas ez, amelyet mindazok értékelhetnek, akik ma, amikor Barth Lajos, a külföldre szakadt, érdekes aradi ember itthon járt -- ezt az autogramgyűjteményt látták. Háromszázhetvenegy híres férfinak harmincöt nyelven írt emléksorai és aláírásai vannak a *Menzel-Alumban*, amint ezt a kis bőrkötésű könyvet Barth az adományozójáról, Menzeleről -- a német császár udvari festőjéről -- elnevezte.

Kevés szóval elmondva -- mosolyog a nagy kézírások bámulóira Barth -- két ember kivételével a világ minden kiválósága benn van az Albumban. Ez a két ember: *Tolsztoj és Zeppelin*.

S a háromszázhetvenegy emléksor, kézírás és rajz közül a legaktuálisabb egy finom, szubtilis ceruzarajz. *Fallières*-t, a francia köztársaság elnökét ábrázolja ez s alatta ez az érdekes aláírás:

E. Steinheil 1908. 31. 3.

A meggyilkolt festő rajza ez, a gyilkossággal vádolt híres francia asszony férjéé. A festő lakásán volt Barth, ahol ez a rajz készült. Barth el is mondja az érdekes látogatás történetét.

Az volt a tervem, hogy *Fallières* elnök aláírását is megszerzem s evégből, amint másokkal is tettem, előbb az elnök rajzát akartam megszerezni az albumomba, hogy az autogram alája kerüljön. Az elnöki titkár -- ugyanaz, aki később *Fallières* veje lett -- névjegyet adott *Steinheil*hez s így kerültem a nevezetes családba. *Steinheil* a feleségének is bemutatott. Az őszbecsavarodott, törődött férj mellett a fiatal nő nagyon meglepett. „Talán a leánya?” -- kérdeztem önkéntelenül. „Nem, a feleségem”, -- szólt mosolyogva *Steinheil* -- „hanem a leányomat is bemutatom.” És behívatta leányát, aki akkor menyasszony volt, de a szerencsétlen eset miatt a házasságból tudvalevően nem lett semmi. *Steinheil*né érdeklődéssel nézte a *Fallières*-ről készült rajzot, majd megmutatták a festőnek nejeéről készített festményét. Rövid, futó pillantás is meggyőzhetett arról, hogy az öreg festő és ifjú neje nem élhetnek valami nagy harmoniában...

A látogatásnál egy érdekes személy volt jelen. *Massenet*, a zeneszerző. (Az ő aláírása szintén benn van az albumban.) *Massenet* róla egy aradi vonatkozást is mondha-

tok. Mikor Párisban meglátogattam, visszaemlékezett arra, hogy a nevezetes magyarországi kirándulás idején Aradon járt. 1884-ben volt. *Fernand Lesseps*, *Les Delibes*, *Francois Coppé*, *Victorien Sardou* jöttek, Budapest után, *Pulszky* Ferenc vezetése alatt Aradra. *Massenet*-nak annyira friss emlékezetében volt az aradi látogatás, hogy kis figyelmeztetés után eszébe jutott, hogy esekélységem, aki akkor egy aradi kereskedő-egyesület könyvtárosa voltam, neki az egyesület könyvtárát bemutattam. Azt kérdezte: hát a francia szerzők eléggé vannak képviselve a könyvtárban?

Kifogyhatatlan az egyes autogramokhoz, emléksorokhoz fűződő történetek elmondásában. S a világhíres autogramok csakugyan bámulatrakeltően nyüzsgönek. Egy lapon nagy, lila tintával írt betűkkel e sorok:

*Tauts souffrire pour sa foi
Louise Princesse de Belge.*

A *Mattasich* főhadnagy szerelmében, *Köburg* Lujának sokat jelentő sorai ezek.

Lasker, a sakkmeister, *Labori*, *Dreyfus* védője, *Metschnikoff*, *Plener*, a nemrég elhalt osztrák államférfi, *Schratt* Kati, a híres színésznő, ezek a kisebb érdekességek a rengeteg név között.

Olyannyira, -- mondja el Barth, -- hogy egyik-másik férfi, amikor a könyvet elébe tartottam, azt mondta: „Talán nem is vagyok méltó arra, hogy ilyen illusztris környezetbe kerüljek...”

Az autogramgyűjtemény rövid idő múlva illő reprodukcióban kiadásra kerül. Egy darab kortörténet lesz ez -- kézírásokban, amelyek összegyűjtése, akárki mit mond, elismerni való nagy munka volt.

Rejtélyes gyermekrabló.

Az automobilos ur.

— Az Aradi Közlöny távirati szemlélője.

Arad, január 11

Ma nyilvánosságra került Budapesten egy rejtelmes gyermekrablási kísérlet. Az eset még pénteken délnél történt. A Váci-utcában levő elemi leányiskola előtt ekkor egy automobil állott meg s abból egy középkorú, elegánsan öltözött ur szállott ki és várt az iskolából kijövő gyermekekre.

Mikor a tanulók kijöttek az iskolából, megszólított közülök egy 11 évesnek látszó szőke hajú leányt. Megsimogatta és kézen fogva bevonszolta az automobilba.

E jelenetnek tanuja volt egy férfi, állítólag detektív, aki felugrott a sofőr mellé, épen mikor az automobil indulni akart. A férfi revolvert szegezett a sofőr mellének és megfenyegette, hogy lelövi, ha elindítja a gépkocsit. A revolveres férfi ekkor leszállt a kocsiból és a kisleányt is leemelte a gyalogjárdára, ahol ekkorára már nagy tömeg gyűlt össze.

A magát detektívnek mondott idegen a kisleányt elvette az automobiltulajdonostól, aztán átnyújtotta egy, a tömeg mögött álló embernek, aki a leányka apjának mondta magát. A tömeg nagyon felháborodott az automobilos ur rablási kísérletén és már ütlegetni kezdte azt, mikor a detektív kimentve a tömegből, a kerületi kapitányságra kísért. A rendőrség megindította az eljárást a rejtélyes eset kiderítésére.

Hogy ki volt az illető, azt nem tudják, mert a rendőrség nagy titokban tartja az esetet.

RABLÓK a banyapénztárban.

Gyilkos merénylet egy pénztáros ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati szemlélője.

Arad, január 11.

A mai napon újabb gyilkos merényletről ad hírt a táviró. Ismét titokzatos és rejtélyes büntényről van szó. Az áldozat ezuttal az osztrák-magyar államvasutak román-bogsáni pénztárosa, kit hivatalában támadtak meg a gyilkosok.

A vakmerő rablótámadásról a következőkben számolunk be:

(A gyilkosság)

A szabadalmazott Osztrák-Magyar Államvasutársaság román-bogsáni erdőhivatalában szombaton délután rémes és vakmerő rablógyilkosság történt. *Péter Ernő*, a társaság pénztárnokát ismeretlen tettesek megrohanták, leütötték és a kezük ügyébe eső huszezer koronát elrabolták. Szombaton délután négy órakor kellett volna történnie a kifizetéseknek az államvasut társaság román-bogsáni mezőgazdasági gépgyárában. A fizetésnél *Péter Ernő* pénztárosnak és *Weinberger Lajos* számvevőnek kellett volna közreműködni. Négy óra előtt tíz perccel megjelent *Weinberger* és átment a pénztárba, hogy a fizetéshez elhívja a pénztárost. Mikor benyitott a hivatalba, *Péter* pénztárost seholye látta. Ott találta *Gyurácz Árpád* irodaszolgát, aki három héttel ezelőtt lépett be a társaság szolgálatába. A szolga az asztal mellett ült és nyugodtan lapozott egy könyvben. *Weinberger* kérdésére, hogy a pénztárnok hol van, állítólag zavartan nézett végig a helyiségen, majd egyszerre felkiáltott és odamutatott a sarokba:

— Szent isten, a pénztárost meggyilkolták!

Weinberger odarohant: a fal és a *Wertheim* szekrény között megkötözve élettelenül hevert a földön *Péter* pénztáros. *Weinberger* segítségért kiáltott, segélykiáltásaira megjelentek a gyári munkások, a főerdész, majd a hivatalnokok és fegyveres erdőőrök. A szerencsétlen pénztáros élettelen testét felemelték, átvitték a szomszéd szobába, leoldozták kezeiről és lábairól a köteleket és élesíteni kezdték. Egy óra múlva magához tért, de oly gyenge volt, hogy nem tudott beszélni. Végre éjjel tízenegy órakor gyenge hangon elbeszélte a vele történeteket.

(A pénztáros elbeszélése)

Délután három órakor bement hivatalába, hogy a fizetésekre a pénzt előkészítse.

Egyszerre két ember rontott a szobába, reávetették magukat és a náluk levő bottal olyan csapást mértek fejére, hogy eszméletét nyomban elvesztette. Hogy azóta mi történt vele, arra nem emlékszik. A tettesekre vonatkozólag megemlítette, hogy resicai munkásoknak tartja őket, de nevüket nem tudja. Az egyiket már napok óta látta Román-Bogsánban esavarogni és a hivatal előtt ólálkodni.

(Letartóztaták a hivatalnokokat.)

Péter pénztáros vallomását 11 órakor tette meg; a esendőrség nyomban a gyilkosság felfedezése után nyomos gyanúkok alapján letartóztatta *Gyurácz Árpád* hivatalnokot. A gyanúok ellene az volt, hogy közvetlenül a gyilkosság felfedezése előtt ő tartózkodott egyedül

a pénztári helyiségben, tehát látnia kellett a felfordulást ami ott végbement és mégis nyugodtan dolgozva ült a szobában és 6 esodálkozott legjobban, mikor a gyilkosságot felfedezték.

Gyurácz ezzel szemben azt vallja, hogy fogalma sem volt a gyilkosságról és arról, hogy a háta megett fekszik az áldozat. Erőlyesen tagadta, hogy valami része lenne a gyilkosságban. A csendőrség mindamellett őrizet alá vette és bekísérte a resicai bírósági épületbe.

(A tettesek nyomában)

Péter pénztáros vallomása alapján csak még jobban megerősödött a csendőrség gyanuja Gyurácz ellen. Gyurácznak ugyanis van egy öccse, aki néhány hét óta mint villamos szerelő dolgozik Resicán. A resicai rendőrség letartóztatta az ifjabb Gyuráczot, Gyurácz Bélát, aki azonban tanukkal igazolta, hogy szombat délután Resicán dolgozott a kohónál. A gyanu az, hogy Gyurácz Árpádnak a két ismeretlen lebetett a cinkostársa. Érdekes, hogy a rablók a zsineget, melylyel áldozatukat megkötözték, a pénztáros fiókjából vették ki, ahol abból a zsinegből még egy fél gombolyagot talált a csendőrség. Gyurácz bűnösségét ez is megerősíteni látszik, mert csak a helyi viszonyokkal ismerős ember akadáhatott erre rá.

(A vizsgálat)

A vizsgálat széles mederben indult meg. Több embert letartóztattak. Néhány közműves előmunkásként házkutatást tartottak. A vizsgálat érdekében a csendőrség egyelőre más adatot nem közöl, annyi azonban igaz, hogy eddig sem a rablógyilkosok, sem a pénz meg nem került.

Mint hogy a pénz, amelylyel a munkásokat ki kellett volna fizetni, eltűnt, a munkásokat szombat délután helyett csak vasárnap reggel tudták kifizetni.

Egy válópör titkai.

Rágalmazásért elítélt aradi ügyvéd.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 11.

Az aradi ügyvédi kamara fegyelmi választmánya ma délután Szalai Károly kamarai elnök elnöklésével ülést tartott, amelyen egy becsületsértésért és rágalmazásért már az aradi törvényszék által pénzbírságra ítélt aradi ügyvéd fegyelmi ügyét tárgyalta, s elmarasztaló ítéletet hozott.

Schmidt Sándor ellen emelt vádat a kamara ügyésze, Parecz Béla dr. ügyvéd. Schmidt dr. azzal sértette meg a fegyelmi választmány ítélete szerint az ügyvédi decorumot, hogy egy válópörben álló fele érdekében nem riadt vissza attól, hogy egy asszony magánéletét a nyilvánosságra hozza és újságírókban szellőztesse. Még ügyvédjelölt volt Steinitzer Pál dr. ügyvédi irodájában, mikor H. aradi polgár felesége ellen megindította az ügyvédi iroda útján a válópört. H.-né a válásba egyáltalában nem akart beleegyezni, s így nem volt kilátás arra, hogy H. a törvényszék előtt a válópört megnyerje.

Schmidt dr. ekkor felkereste az asszonyt s minden módon arra akarta bírni, hogy egyezzen bele a válásba. Az asszony azonban hajthatatlan maradt.

— Ha ellenkezik — mondotta Schmidt dr. — akkor hirtelre fogom szellőztetni a magánügyeit, melyek önt kompromittálni fogják.

Ez sem hatott és a kompromittáló cikk az egyik lapban meg is jelent.

H.-né bejelentette az ügyvédjelöltet sajtó útján elkövetett becsületsértésért és rágalmazásért az aradi törvényszéknek, mely Schmidt dr.-t hatvan korona pénzbírságra ítélte. Az ügy iratait pedig áttette a kamara fegyelmi választmányához.

A választmány ma az ügyvédet kétszáz korona pénzbírságra ítélte.

Az ítélet ellen tízenöt nap alatt adható be a fellebbezés.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Hétfő: Dollárkirálya, operett. (C bérlet).
Kedd: Patachon, vígjáték. (A bérlet).
Szerda: Tatárjárás, operett. (B bérlet).
Csütörtök: Othello, opera. Bemutató előadás. Bérletszünet.
Péntek: Szerelmeskedés, színmű. Bemutató előadás. (C bérlet).
Szombat: Szerelmeskedés, színmű. (A bérlet).
Vasárnap: Délután: Fuzsitus kisasszony, operett. Este: Sárga csikó, népszínmű. (B bérlet).

* Patachon. A tavalyi szezon egyik nagy sikert aratott szellemes vígjátéka, a Patachon kerül holnap színpadra az idén először.

* Othello. Verdi világhírű operájára már hetek óta nagyban készül az opera személyzet. Ma volt az első főpróba, amelyen résztvettek a filharmonikusok közül is azok, akik az operában közre fognak működni. A főpróbán már a teljes készültséget mutatták be a szereplők. Az operának előreláthatólag nagy sikere lesz, mert az opera személyzet nagy ambícióval készült az opera előadására. Ez lesz az Othellónak első vidéki bemutatója. Az új jelmezek és díszletek is elkészültek már. A bemutató előadás csütörtökön lesz C bérletszünetben.

* A Swärdström-quartett Aradon. Megemlékeztünk már több ízben Weisz Leó cégnek ama esti hangversenyeiről, melyeket jótékony célra fog rendezni. Az első ilyen művészi hangverseny február 17-én este fél 9 órakor lesz a Központi Szálloda nagytermében. A világhírű Swärdström-quartettet nyerte meg a cég az első hangversenyre, melyet gyoroki Andrényi Károly védnöksége alatt a gyermekkorház javára rendez. Így amellyel, hogy művészi élvezethez juttatja a közönséget, még jótékony-ságot is gyakorol. A Swärdström-nővérek közül Valborgot nemrégiben volt alkalma hallani Arad közönségének. Az ő sikere már eleve biztosítja a hangverseny sikerét. Jegyek már most előjegyezhetők Weisz Leó üzletében.

* Gazdasági Tudósító címmel havonként egyszer megjelenő folyóirat indult meg Aradon Herczog Sándor kiadásában. A lap második száma ma jelent meg.

* Az Idő címen karácsonykor Budapesten új országos hetilap indult meg, amelynek Ráskai Ferenc a szerkesztője és Haraszthy Lajos a segéd-szerkesztője. A változatosságra és elevenségre törekvő lapnak már második száma is megjelent és mindkettőnek nagyon érdekes és irodalmi színvonalon áll a tartalma. Az elsőbe vezető cikket Porzolt Kálmán, verset Ady Endre és tárcát Mikszáth Kálmán írt. A másodikban vezércikk Ráskaitól, tárcsa és vers Szép Ernőtől és Peterdi Andortól található. A lap minden számába érdekes képviselőházi karcolatot Pukots József és krónikát Ráskai ír. A képzőművészeti rovatot Komáromi-Katz Endre, a színház rovatot Banyai Marcell és a közgazdaság rovatot Kova álneven egyik kiváló szakírónk vezeti. Azonkívül több cikk, párisi és törökországi levél és fordított tárcsa élénkíti a lapot, amelynek névess írók a munkatársai. Az Idő félévre 6 koronáért rendelhető meg a szerkesztő-tulajdonos, Péterfy Gyula címén, VI. Felsőerdő-sor 32.

Szendrey az aloilágban.

Aktuális operett a város házában.

A színházi bizottság ma délután a város házában ülést tartott direkt Lukácsy Lajos kivánságára. Az ülésről rendkívüli színházi referensünk a következő kritikát írja:

A színházi bizottság ma „Szendrey az alovilágban” című operettet játszotta el, amelyet Lukácsy Jupiter pompás rendezésében mutattak be. A darab főmotívuma az, hogy Szendrey Plutó elszöktette Aradról Kállay Euridikét s a szöktetésről előzetesen nem tett jelentést a színházi bizottságnak. Lukácsy Jupiter emiatt szerfölött megharagudott.

— En vagyok a színházi főisten, — mondogatta — nekem az ilyenekről tudnom kell — de nemcsak a lapokból, hanem hivatalosan is.

A színházi Jupiter a felvilág egyik lapjának, a Nagyváradnak egy cikkével kezdte el a mai operettet.

— Ez a lap azt írja, hogy Nagyváradon eredeti bemutatók lesznek.

— Aradon a színésznők semmit se mutatnak be, — zugták a darab színházi kisistenei.

— Ezt Nagyváradnak a színházi bizottság csinálta, — folytatta a színházi istenek királya. — Az aradi színházról mikor olvassunk ilyeneket?

— Akkor, amikor az aradi színházi bizottságról ugyanazt olvassuk, mint a váradiról. — gondolta Szendrey Plutó.

— A színházgazdát nem tartja be a szerződést — folytatta tovább Lukácsy Jupiter, — mert nem terjeszt be minden hónap elsőjén egy hónapi munkaprogramot. Ezért indítványozom, hogy a szerződés ilyen értelmű betartására utasítsuk Szendrey Mihályt.

— Elfogadjuk. — énekeltek a darab szereplői.

Ez felbátorította a főszereplő Jupitert és meg a következő áriát vágta ki:

— A műsor és az előadások nem jók. Olyan darabot kell a bérloknak megnézni, amilyent már délután is adtak. Ilyen például a Tatárjárás.

— Na, ez a Lukácsy szép kis Tatárjárást rendez a direktornak. — sültözték néhányan.

— Indítványozom, hogy utasítsuk az igazgatót, adjon elő jó újonságokat.

— Elfogadjuk, — zengte a korus gé durbán.

És most jött a legsúlyosabb dalrészlet, amit Lukácsy Jupiter az áthatottságtól remegő hangon dalolt:

— Szendrey Plutó elvitte tőlünk Kállayt, elvitte a primadonnánkat anélkül, hogy nekünk bejelentette volna. Pedig ő a miénk.

— Nohát a miénk? — mormogta néhány öreg ur melabusan.

— Azt olvasom a lapokban, hogy Komlóssy Emmát szerződtette Szendrey. Hát mindezt a mi megkérdezésünk nélkül teszi? A változásokat be kell jelenteni a színházi bizottságnak. Ha nem teszi, kellemetlensége lehet belőle.

Most hangot kért Szendrey és a következő románcot adta elő:

— Igen, Kállayt elszöktettem, mert ő maga is menni akart. Ő február elsőjén megy. De helyette havonként 8 ostere szeptemberig szerződtettem Komlóssy Emmát. Szeptemberben már lesz primadonnám. Az új darabokra is készülünk. Elő fogják adni a Visszatérés Jeruzsálemből című drámát meg az Erdészleányt.

Sariott felriadt szunyókálásból:

— Az Erdészleány Visszatér Jeruzsálemből? Hát odaszöktü? Küldjék a vasúthoz a detektívet.

Műlek Lajosnak is az volt a véleménye, hogy a változásokat jó volna idejekorán bejelenteni, mert ha utólag vesszük tudomásul, esetleg kellemetlenségei lehetnek az igazgatónak.

— És az előadások ellen is volna némi kifogásunk. Ha a görög istenek úgy mulattak volna az Olümpuson, ahogyan tegnap az aradi színházban, akkor a görögök nagyon kiábrándultak volna belőlük.

Szendrey Plútó: Betegek a kardalok. Sok darabra kell készülniük.

Műlek: Az „Orfeusz az alvilágban” című darabban kár volt *Mars* istent gatyában és huszár-tiszti állásban szerepeltetni.

Tedeschy Merkur: Nagyon heves; csak ilyen anakronizmussal lehet hatást elérni.

Végül elhatározták, hogy a messzinai károsultak felségélyezésére díszelőadást rendeznek; rendezők Szendrey, Lukácsy és Mandl.

Szó volt még arról is, hogy pódiumot kellene a színházban felállítani, de ebben nem hoztak határozatot. Amikor a *Szendrey az alvilágban* darab előadása véget ért, Szendrey az ajtóban öszszehabozott *Kabdebó* Jánossal.

— Na, Szendrey Plútó ur, kiengedtek már az alvilágból?

Szendrey melabusan felelt:

— Alvilág? Beillik ez pokolnak is.

HIREK.

ÁLLAMI TÁMOGATÁS a boszniai tartalékosok családjának.

— az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 11.

Hónapok multak el már azóta, hogy az ország különböző vidékeiről csapatostul vitték a vonatok a magyar katonákat Boszniába. Nehány hétig tartott ez a hadtest-kiegészítésnek nevezett mozgósítás, de az akkor levitt csapatok máig sem kerültek vissza az országba. Tartalékosokat és póttartalékosokat tartottak ekkor vissza Boszniában, tekintet nélkül arra, hogy ezzel száz meg száz családot fosztottak meg a kenyérkereső kéztől.

Az e miatt felhangzott többszöri panasznak végre most meglett az eredménye: a visszatartott tartalékosoknak és póttartalékosoknak családja az államkincstártól most támogatásban részesül. E pénzbeli támogatásról a felhivatalos *Bud. Tud.* ma ezeket jelenti:

A Bosznia-Hercegovinában és Dalmáciában visszatartott tartalékosok és póttartalékosok családjai állami támogatásban fognak részesülni, de csak oly esetben, mikor kétségtelen, hogy a családnak a visszatartott katona volt a kenyérkeresője. A támogatás naponként 69 fillér minden családtag számára, kivéve a nyolc éven alóli gyermekeket, akik csak 34 fillért kapnak naponként.

Az összes segítség azonban nem lehet több, mint amennyit a visszatartott katona polgári életében naponként keresni szokott. Ha a család lakásbérre szorul, akkor a napi segítség felének megfelelő összeget kapja lakbér gyanánt. A póttartalékosok hozzátartozói november 29-étől, a tartalékosokéi január elsejétől visszamenőleg kapják e támogatást.

— **Új választások?** Fővárosi tudósítónk jelenti: A Nap ma esti száma autentikusnak jelzett helyről azt a hírt hozza, hogy néhány hónapon be-

kül feloszlatják a Házát és a régi választói törvény alapján új választást rendelnek el. A koalíciós pártok vezetői hír szerint már beleegyeztek a kormány e tervébe, melynek az volna a célja, hogy egy erős kormánypártot hozzon a Házba, mely a pluralitást és a közös bankot minden ellenkezés nélkül megszavazza. Az új választásra állítólag már minden előkészület megtörtént, sőt a kormányhü jelöltek is ki vannak szemelve.

— **József főherceg Kisjenőn.** Kisjenőről táviratozzák: József főherceg három napi tartózkodásra ideérkezett. A főherceg reggel 7 és fél órákor a honvédség inspicálására Gyulára ment, estére pedig visszatért Kisjenőre.

— **Fizetésektelen udvartartás.** *Konstantinápolyból* táviratozzák: Az itteni civilista-minisztérium, melynek másfélmillió font adóssága volt, fizetésektelen lett. Tárgyalásokba bocsátkozott hitelezőivel és 40 százalékra ajánlott egyezséget. A hitelezők jónak látták ezt elfogadni, mivel eső esetén még ennyit sem kaptak volna.

— **Felolvasás a kamarában.** Az aradi kereskedelmi és iparkamara közgazdasági lyceumának kedden, e hó 12-én felolvasó-estje lesz, melynek programján előadóként *Varjassv Lajos*, kamarai titkár szerepel. Az előadó a *szocializmusról* olvas fel értekezést, szóval olyan témáról, mely általános érdekű volna mellett a kereskedők és iparosok érdeklődésére különösen érdemes. A felolvasás este fél 9 órákor kezdődik.

— **A póttartalékosok szabadságolása.** Temesvárról jelentik: A hetedik hadtest parancsnoksága elrendelte, hogy a póttartalékosokat azonnal szabadságolják azoknál az ezredeknél, ahol a zavaros hírekre való tekintettel nemrég behívták őket.

— **Az új leányiskola helye.** Lapunk vasárnapi számában megírtuk, hogy a bezárt Weitzer János-utcai leányiskola helyébe építendő új tanintézet helyére nézve a közlekedési bizottság, mely szombati ülésén ezzel az üggyel foglalkozott, nem jutott megállapodásra. Hosszu vita után csak azt mondotta ki, hogy a Weitzer-utcai telek nem adható el hatvan-ezer koronán alul s ha ez az ár nem lenne elérhető, akkor az iskolát újra oda kell építeni. A tanács ezzel a határozattal szemben mai ülésén a bizottság felfogásával teljesen ellentétes álláspontra helyezkedett s ilyen értelemben terjeszti majd javaslatát is a közgyűlés elé. Kimondotta, hogy a Weitzer-utcai semmiesetre sem szabad több iskolát építeni s különösen nem lehet leányiskolát telepíteni a polgári fiúiskola mellé. A város a legutóbbi időben valahányszor telket vett, mindig drágán fizette s azért az értékes belvárosi telket fenntartandónak mondja a tanács az építkezés részére, amely hasznát is hajt. Azonban, ha pénzügyileg úgy oldható meg a kérdés, hogy a bezárt iskolának telke a közlekedési bizottság által kiadott áron értékesíthető, akkor adassék el, s

a város vegye meg a Perényi- és Kossuth Lajos-utca sarkán levő *Nikolits*-féle telket, mely harmincezer koronáért kapható.

— **Üsszeomlott templom.** A Zürich melletti *Nax*-ból jelenti egy távirat: A község temploma a tegnapi istentisztelet alatt bedőlt. A templomban száz ember volt benn, akik közül *harminc meghalt és ötven súlyosan megsebesült.* Husz sebesült állapota teljesen reménytelen.

— **Egyévi kórházi gyakorlatra feljogosító kórház.** 1901. év óta Magyarországon az orvosdoktori oklevélnek és orvosgyakorlat jogának elnyerése a doktori felavatáson kívül még valamely arra feljogosított kórházban eltöltött egy évi kötelező orvosi gyakorlat kimutatásához van kötve. A közoktatásügyi miniszter által kijelölt kórházak, melyek közt Aradvármegye közkórháza is fel van sorolva, 1909. január elsejével újabb három évre nyertek jogosítványt. Az aradi kórházban négy gyakorló orvos töltheti el a kötelező évet.

— **Nem csatornázzák az Orczy-utcat.** A tanács ma tartott ülésében készítette el a szerdai törvényhatósági bizottsági közgyűlés tárgysorozatára felvett ügyekhez javaslatait. A legtöbb kérdésben a bizottságok állásfoglalása értelmében szerkesztette meg határozati javaslatait. Kivételt csak az Orczy-utca csatornázására hozott közlekedési bizottsági határozattal tett. Mint megírtuk, ez a bizottság a mérnöki hivatal előterjesztésétől eltérőleg állapította meg az 1909. év kövezési programját s a Vörösmarti-utcai járda szélesítését törölve, az Orczy-utca csatornázását mondotta végrehajtandónak. Technikai nehézségek miatt azonban a tanács az eredeti tervhez csatlakozott. A mérnöki hivatal újabbán is kimutatta, hogy az esetben, ha az Orczy-utcaiban előbb az esővíz csatornát építenék meg s csak azután fektetnék le a vízvezetékét és *Schöhne*-csatornát, akkor a vízvezetéknek ez utóbbi csatornába való bekötése alkalmával minden egyes esetben át kellene vágni az esővíz csatornát, ami sok kellemetlenséget és nagy kiadásokat okozna. Az utca csatornázása ezek dacára sem késik sokat, mert a mérnöki hivatal az *Újtelep* csatornázásának terveit elkészíti s az indóház építkezésének megkezdésével a vízvezeték kiterjesztését is végre fogják hajtani s ebben a keretben az Orczy-utcai csatorna is elkészül.

— **Előadás a munkásképzőben.** Az „Aradi Nemzeti Szövetség” vasárnap délután rendezett előadása iránt nagy érdeklődés mutatkozott, amit legjobban igazol az, hogy a munkásoktól kívül az intelligencia is szép számban volt képviselve. *Virág László* felsőkereskedelmi iskolai tanuló megnyitón előadta Gubányi „Az öngyilkos” című monológiáját, s a nagy taps és éljenzés után elszavalta *Paragó Rezsőnek* „A vén bitang” című költeményét. Ezután *Almásy T. Pál*, polg. isk. igazgató lépett a pódiumra és egy órán keresztül beszélt igen érdekesen a föld- és tengerrendezések elméletéről, felsorolva a nevezetesebb földrengéseket, tűzhányókat, végezve pedig a legutóbbi olaszországi föld- és tengerrendezést ismertette. A népszerű előadást mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatták a résztvevők, kik zajosan megéljenzték az előadót.

— **Egy leányiskolátés története.** Budapesti tudósítónk jelenti: Budapest előkelőbb köreiből ma titokzatos leányiskolátési ügyről beszéltek, amiről aztán kiderült, hogy nem olyan érdekes, mint hitték. A budapesti *Adria*-szállóban tegnapelőtt este megérkezett egy esinos fiatal nő egy férfi társaságában, aki a vendéghonynb-

Valódi

OROSZ ÉS CHINAI TEÁK.

Legfinomabb

ANGOL RUMOK.

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

— Városi és megyei telefon szám 455. —

ezt írta: Szőke László és neje, Veszprém. A férfi reggel kifizette a szobát és eltűnt. A portás délből egyedül sirva találta a nőt a szobában. A portás intézkedésére a nő a szomszédos Orient-szállóban kapott lakást. Este elment vacsorázni a Metropolba, ahonnan éjjel hat férfi kísérte át az Orientbe. A rendőrségnek is tudomására jutott a titokzatosnak látszó ügy és érdeklődni kezdett a nő iránt. Megállapították, hogy *Wilhelmina von Wédl* a neve és Grácba való nevelőnő. A múlt évben Aradon volt egy százados családjánál, majd Veszprémbe ment, ahonnan Lázár Dezső kereskedő Budapestre szöktette és Szőke László néven szállott meg vele. A hölgyet most egy ügyvéd vette pártfogásába és így a rendőrség megszüntetett minden eljárást.

— **Kivégzés Franciaországban.** Párisi távirat jelenti: Hosszu évek óta ma hajtottak végre először Franciaországban halálos ítéletet. Ma végezték ki a Polet-féle rablóbanda négy tagját, köztük Polet Ábel és Ágoston testvéreket Bethuné-ben. A halálos ítélet aláírására tudvalevőleg a közvélemény hangulata kényszerítette Fallières köztársasági elnököt.

— **Merénylet az őrszem ellen.** Pozsonyi távirat jelenti: Az itteni tölténnyraktár előtt álló őrszemre vasárnap este háromszor rálőttek. Az erdőben eltűnő tettesek üldözésére azonnal őrség indult, mely a vörösi vasutállomásnál látott két menekülő alakot. Utánuk lőttek: az egyiket találták is, mert elesett, de újból felugrott és elmenekült. Kézrekerítésük még nem sikerült.

— **Halálos verekezés.** Eszékről táviratozzák: A vrelniki állami kőszénbányatelepen a munkások között ma verekezés volt, melynél két embert megöltek. A csendőrség két munkást letartóztatott.

— **A villamos áldozata.** Szegedről táviratozzák: Egy villamos kocsi ma reggel elütötte Kakuszi Györgynét, amint a templomból kijött. A szerencsétlen asszony szörnyen halt.

— **A Központi szállodában** ma kedden Carmelini-estély.

— **Likör aromák** kitűnő likörök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Popoviciu Vaselián urnak. Berzova. A földrengés okát a tudomány különféle képen magyarázza. Ön, mint hozzánk intézett soraiból kitűnik, a földrengés okát abban látja, hogy az emberek elfelejtkeznek az istenről. Ez mindenesetre tiszteletreméltó fölfogás, de homlokegyenest ellenkezik a tudományos nézetekkel.

Serdülő leányok és fiúk

erősekké és vidorakká fejlődnek, elvesztik lehangoltságukat, hogyha a szükséges táplálékot

Scott-féle Emulzio

Az Emulzio vásárlásánál a SCOTT-féle módosított vád-jegyet — a halaszkérjünk ügye-lombó vanál.

alakjában élvezik, amely az összes erősítő szerek között a legkiválóbb.

Orvosok és bábák a SCOTT-féle Emulsiót a legmelegebben ajánlják az utóbbi 32 év óta. Édes mint a tejszín.

Könnyebben emészthető

mint a tej. 6001

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapest áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 11.

Kínálata gyenge, vételkedv megfelelő. 50 0 mm. 5 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél zárlat	2 órai zárlat
Buza április a ...	12.52—12.83	12.82—12.83
Tengeri májusra ...	7.33—7.34	7.32—7.33
Ross áprilisra ...	10.25—10.26	10.21—10.2
Zab áprilisra ...	8.71—9.72	8.65—8.66
Buza 1909 októberre ...	10.9—10.20	10.49—10.91
Ross októberre ...	9.16—9.17	9.17—9.13

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelre zálogny ...	621.25
Magyar hitelre zálogny ...	721.15

IDEGENEK ARADON.

— Január 11. —

Fehér Kereszt szálloda. Fischer Dezső utazó Budapest. — Mikó Matyás hivatalnok Baja. — Lantos Géza utazó Budapest. — Benedek Farkas utazó Budapest. — Wigocz Dezső utazó Bécs. — Steiner Mór kereskedő Budapest. — Polgár Zsigmond utazó Budapest. — Salamon Dezső utazó Budapest. — Herman Miksa utazó Budapest. — Neuman Ferencné kereskedő neje Budapest. — Hönig Jakab utazó Bécs. — Markus Mihály dr. ügyvéd Gyula. — Pik Rikhard utazó Bécs. — Illés Viktorné földbirtokosné Récekeresztúr.

Központi szálloda. Werumann Jenő utazó Budapest. — Kenderesy Károly földbirtokos Déva. — Kollin Ignác kereskedő és leánya Temova. — Grünberger Mór kereskedő Kevermes. — Krausz Mór utazó Budapest. — Vantus Károly hírlapíró Budapest.

Vas szálloda. Moritz György kereskedő Szekudvar. — Gasser Mihály s. jegyző Pankota. — Guttfreid Károly kereskedő Fönlak. — Milán György kereskedő Olinka. — Bogdán Emil igazgató Nagykömlös.

Pannonia szálloda. Fischer Antal kereskedő Apát. — Kure György községi jegyző és neje Szapáryliget. — Vertán Emil gazdasz Csermő. — Rosenberg Mór kereskedő és neje Csermő. — Ruttkay Jenő magánzó Székely. — Wolf Béla birtokos Drauz. — Tauszik Dávid vállalkozó Szeged. — Kovács Sándor kereskedő Arad.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd. 1909. évi január hó 12-én:

A) bérlet.

A) bérlet.

Patachon.

Vígjáték 4 felvonásban. Írták: Hennequin és Duquesnel. Fordította: Adorján Andor.

SZEMÉLYEK:

De Tilloy gróf Szendrey M.	Lucienne	H. Haemach.
Robert Revray Delly Lajos.	Colombe	Benkőné.
Leprieux Varnay Jenő.	Leclapierne	Lászi Etel.
De Tergy Ajtay	Mistress	H. Körössi J.
Evariste Kertész D.	Ginette	Zalay Margit.
Clouet Follinsné E.	Polina.	Beltáskai J.

Kérdete este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

Tek.

Kristyóry Sándor urnak
Aradon.

Tudatom, hogy vevőimtől az ön névjegyét ezzel az értesítéssel kaptam:

Flesch András és neje üzletünk-ből elbocsáttattak; helyettük jelen sorok átadója fogja a süteményt kiszolgáltatni.

Mintán tudtommal én önnek sem szolgálja, sem alkalmazottja nem vagyok, tehát ön engem el nem bocsájt-hat; én önnek vevője voltam és így követelem, hogy bizonyítsa be hatóságilag, hogy milyen minőségben vagyok önnél alkalmazva. Ha ezt nem cselekszi (tudom, hogy nem is bírja) akkor becsületsértésnek veszem a fenti sorait.

Kiváló tisztelettel

Flesch András neje és fiai
volt vevője.

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelő-séget

Leltárunk folyamán

az összes karácsonyi ocasióból visszamaradt **maradékok**, egyes a kirakatban meg-sérült áruk rendkívül olcsón kerülnek eladásra.

Leltári áron alól

nagymennyiségű egyes abroszok, szalvéták, törülközők és konyha ruhák.

Rosenblüh H. és Társa

Arad, Szabadság-tér.

BELATINY PEZSGŐ

PÁRIS
1900
ARMY
EXHIBITION

Főterakat Vojtek és Weisz cég-
nél Aradon. 5961

Szővet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk
remek választékban
Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület.
Vidékre mintákat készséggel küldök.

Helyiség.

Kisebb gyári üzem ré-
szére, mely egy nagy
terem és két-három mel-
lék helyiségből áll, le-
hetőleg gázvezetékekkel,
azonnal vagy legkésőbb
május 1-sőig **bérbe-
vételre kereste-
tik.**

Ajánlatokat „Gyárhelyi-
ség” címen a kiadóhi-
vatal továbbítja. 317

ARAD, V. 879/4. sz.

Árverési hirdetmény.

Ahírozt kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a
értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy az aradi kir. járásbíróság
1908. V. 879/4. számú végzése
által Cziráky Alajos aradi la-
kos végrehajtató javára 362 koro-
na 10 fill. tőke és járuléka ere-
jéig elrendelt kielégítési végrehaj-
tás alkalmával bírósággal lefoglalt és
738 koronára becsült butorok és
egy Yost írógépből álló ingósá-
gok nyilvános árverés útján el-
adatnak.

Mely árverésnek a helyszínén,
vagyis Aradon, Kossuth Lajos-u.
34. szám a. leendő eszközlésére
1909. évi január hó 12-ik napjának
d. u. 1/3 órája határidőül kitű-
zetik és ahhoz a venni szándékozók
ezennel oly megjegyzéssel hivat-
nak meg, hogy az érintett ingó-
ságok ezen árverésen az 1881. évi
LX. t. cz. 107. §-a értelmében a
legtöbbet ígérőnek becsáron alul is
eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vé-
telára az 1881. évi LX. t. cikk
108. §-ában megállapított feltételek
szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1908. évi decem-
ber hó 27. napján.

Györffy Arnold,
bíróági végrehajtó.

ARAD, V. 879/4. sz.

Globin
cipőtisztítószer
legszebb

fényt adja,
a bőrt puhán és
egészen tartja.

Vigyázz! Sok értéket veszít el, ha nem vigyáz! Vigyázz! Sok értéket veszít el, ha nem vigyáz!

Kerlek megvásárolni Globin-
Fritsch Schulz & Co. A. G. Gyárát
5968-1

Ált?
zamatot, igen finom
Rumot akar készíteni,
vegyen 30 fillérért egy
üveg 351

Rumkivonatot.
Ebből a rajta levő uta-
sítás szerint pár perc
alatt 1 liter finom then
rumot készíthet.

Kizárólagos raktár:
Földes Kelemen
gyógyszerésznél.

POROSZ KÖSZÉN
és
MAGYAR KÖSZÉN

KOKSZ (PIRSZÉN)
blombázott zsákokban,
ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN
házhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél
Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.
Telefon 46. 431 Telefon 46.

„MOLLY”

törvényesen védve

a jelenkor legjobb kézfinomítója.

TAGADHATATLAN,
hogy a teljes szépség egyik főkéllé e a szép kéz, amit most már könnyen elérhetünk a

„MOLLY”

használata által, miután ezen kitűnő hatású és teljesen ártalmatlan szer még a leg-
elhanyagoltabb kezet is háromszori bedörzsölés után bársony simává és habfehérré teszi.

Egy üveg ára: 1 korona.

Kapható: **Vöröskereszt Drogéria**
ARAD, Weitzer János-utca 2.
Városi és megyei telefon 455. 226 Városi és megyei telefon 455.

Számos előkelő elismerések!

SASHEGYI SANDOR

Aradon, Szent-Pál-utca 12. szám.

T. cz.

Van szerencsém mely tisztelt. tudomására hozni hogy a mai napon Aradon, Szent-Pál-utca 12. sz. szám.

hatóságilag engedélyezett magánkutató és felvilágosító irodát

nyitottam. Elválllok minden ezen körbe vágó ügyek lebonyolítását a legteljesebb mértékben és a legnagyobb

titoktartás mellett. Kérem, hogy teljes bizalommal mellé tartsanak hozzá fordulni, mert a legkényesebb ügyekben is kénytelen foglalkozni, hogy az előírt bizalmas mindenben teljes magam egész kiadom. Ezzel egyidejűleg kijelentem, hogy farsadékosan a kikötött jutalma csak akkor eszemre lesz, ha a kérés megfizet. Előzetes nem kerek, költségeket nem számolok fel.

Mintán irodám hatóságilag van engedélyezve, kiván

Számos előkelő elismerések!

hatóságilag engedélyezett magánkutató és felvilágosító irodája

Teljes tisztelt.

Sashegyi Sándor

hatóságilag engedélyezett magánkutató és felvilágosító irodája

Aradon, Szent-Pál-utca 12. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 8-12-ig, délután 2-7-ig.

APRO HIRDETÉSEK**Női szabószághoz**

ügyes fizető-leányok azonnal felvétetnek Zrínyi-u. 4a. I. em. 495

Kiadó

Erzsébet-köruton 80. sz. I. emeleten egy külön bejárattal utcai szoba előszobával. Értekezhetni ugyanott 12-től 2 óráig. 500

Farsangra!

Remek művirágok bál ruhákra, fejdíszek, különféle divatszalg és egyéb díszek jutányos áron kapható. Kabdebo utódja, színház épület. 496

Legjobb francia divattlap

a „La Toilette Moderne”. Ára számonként 1 kor 20 fill. Kapható Ingusz L. és Fia könyvkereskedésében. Arad, Weitzer János-u. 173

Tolnai Világlatja

bérletben és számonként, házhoz szállítva eredeti árban. Összes edzőmennyek. Mutatványszám ingyen. Divattlapok! Folyóiratok! 100 000 kötetes kölcsönkönyvtár. Krausz Paulin Színházépület. Telefon szám 511. 291

Eladó

a Ferdinánd-utca 5. számú ház. Felvilágosítást ad ugyanott a klub szolgája. 415

Kiadó

egy 5 szobás lakás február hó 1-re. Tökölly Imre-utca 52., volt Halász-utca. 414

Üzleti könyvek:

strazzák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izso könyv- és papirkereskedése. Játék-kártyák árusítása. Ugyanott tanuló fiú és leány alkalmazást nyer. 262

Nagymennyiségű plé-pánt és maculatura jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Elsőrendű szegedi borok.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy saját termésű

boraimat

dugaszolt palackokban árusítom.

Asztali fehér bor literje 26 kr. (52 fillér).

Rizling literje 36 kr. (72 fill.)

Vörös ó bor literje 50 kr. (1 korona). 441

Ujmikálaka 422. szám.

I. feltételes megállóhely.

Zárkövy József**Banktisztviselő**

tiz évi gyakorlattal több áruszakmában jártas, perfect magyar német levelező, mérlegképes könyvelő teljes

önálló munkaerő

felmondatlan állását változtatni óhajtja.

Szíves megkeresések

MOSSE RUDOLF hirdető irodájába. Budapest, V. Nádor-utca 11. „KOMOLY 1909.” jellegére kéretnek.

Kész butor eladás!

Ajánlom a n. é. közönségnek kitűnő minőségű, modern

butoraimat

és olyanok készítésére jutányos ár mellett vállalkozom. 412

Varga József,

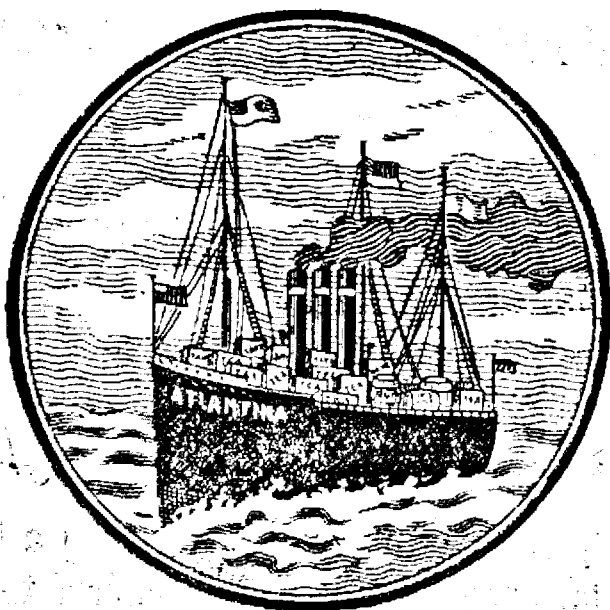
asztalos mester

Arad, Kápolna-u. 6. b.

Mert az

ATLANTIKA

kávé, tea, rum speciális üzlet

Városi és megyei telefon 609.

Városi és megyei telefon 609.

csak ott kapható fűszer és illatszert káros szagától mentes kávé, tea, rum.

A kirakatoan működésben látható villanyüzemi kávépörkölőnkkel nap minden szakában friss pörkölés. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket be-mértve szállítunk. 239

ATLANTIKA

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Bliz-palota. Telefonszám — 609.

Kávé és tea behozatal

Földes Kelemen

orvosi laboratóriuma

Vezető: Dr. Posgay István közkórházi főorvos, törvényszéki orvos.

Vizsgál:**Húgy.**

Részletes vegyi és gőrcsővi elemzés, a fehérje és cukor a minden hogy alkutrész mennyiség meghatározását beleértve. Gümöbacillus k-mutatása. Daganatrészletek Gonococcus.

Köpet.

A köpet alkatrészletek gőrcsővi vizsgálata

Bélsár.

Vegy és gőrcsővi vizsgálat verro, genyre, epefestékre, elősídiere, daganatrészletek, bélkövek

Gyomortartalom és hányadék

Részletes vegyi vizsgálat, kémhatás, aciditás, szabad sósav, tejsav, nyak, vér, stb. Gőrcsővi vizsgálat. Hányadék vegyi vizsgálata, mérgezés, vagy ennek gyanúja esetén

Vér.

Vörös és fehér vérfestékek számának, a vérfesték tartalom meghatározása, vérelősídiere és bacteriumokra való vizsgálat.

Koross folyadék-gyülemek. (exsudatum, transsudatum, cysták tartalma) vegyi és gőrcsővi vizsgálat.**Epe- és húgykőképződmények.** minőleges vizsgálat.**Nemi szervek váladékai** gonococcusra**Torok lepedék.**

Vizsgálat diphtheria bacillusra

Onco

vizsgálat onco szálac kátra és prota testecskékre.

Anyatej

vizsgálat gyermekápolásra való képességre

Korszöveti

vizsgálatok, daganatrészletek

A vizsgálóanyagok mikénti beküldésére vonatkozólag szívesen adunk útmutatást válasszalóval ellátott levelekre.